

CBS fik julegave af Esben

CBS's ledelse fik sig en glædelig overraskelse, da der dumpede en ekstrabevilling på 20 mio. ind midt i december fra Uni-minister Esben Lunde Larsen. Det var en helt særlig begunstiggelse af CBS, for de andre uni'er fik ingen gaver af ministeren.

Og CBS havde slet ikke indsendt en ansøgning om pengene. Begrundelsen for særbehandlingen lød lakonisk, at den er givet "efter en konkret vurdering og som et engangsløft i basisforsknings-tilskuddet til CBS".

Men hvorfor skulle CBS have penge og hvorfor fik jeg ingen, spørger andre rektorer nu.

Begrundelse: Laveste forskningsbevillinger

Baggrunden er, at ministeriet havde lokaliseret en uforbrugt pulje på 49 mio. kr. som kunne anvendes på forskellige formål, og efter embedsmændene indstilling godkendte Ministeren, at de 29 mio. blev brugt på professionshøjskoler o.a. og de 20 mio. blev givet til CBS, fremgår det af den aktindsigt, som FORSKERforum har fået.

Begrundelsen for, at netop CBS – og ingen andre uni'er – skulle have penge lød, at CBS er det uni' med den relativt mindste forskningsbevilling. (Målt på nogle indviklede parametre havde CBS kun en forskningsandel på 61 pct. mens fx KU havde 117 pct. og AU 94 pct. (2015)). Det er disse tal, som CBS henviser til, når de kalder sig "landets fattigste universitet".

Og det var altså et underskud, som Ministeren ville kompensere.

Særbevillinger skaber sleskekultur

Mens de 29 mio. til professionshøjskoler m.fl. blev bredt delt ud efter objektive

kriterier (relativt efter deres uddannelsesproduktion) skabte den målrettede særbevilling på de 20 mio. til CBS løftede øjenbryn i rektorkredsen, for den slags selektive gaver skaber grobund for en sleskekultur, hvor det betaler sig at fedte for ministeren.

For KU-humaniora forekommer særbevillingen noget grotesk, for her måtte man af økonomiske årsager reducere, udfase eller lukke en række små sprog- og kulturfag. Hvorfor blev de ikke opregnet som "særligt værdigt trængende": Hvorfor bevilger Ministeren ikke bare 31,25 mio. til et trængende KU-humaniora, som netop har annonceret lukning / neddrogning af en række mindre fag? (De 31,25 mio. er udregnet en fjerdedel af det samlede underskud på 125 over 4 år).

"Det er det enkelte universitet, og ikke Uddannelsesministeren, der træffer beslutning om, hvilke uddannelser universitetet vil udbyde. Derudover er der på finansloven afsat midler til at understøtte universiteternes udbud af små fag. Disse småfag modtager 1,25 mio.kr. pr. fag pr. år som supplement til det ordinære taxameter tilskud", lyder ministeren svar.

Men Ministeren vil ikke svare på, at CBS-bevillingen er udtryk for en ny praksis, hvor Ministeren vil uddele vil bevillinger, fordi han mener en institution er særligt værdigt trængende:

"Som det fremgår af aktindsigt har det været muligt at give CBS et ekstraordinært tilskud til forskning på grund af et mindreforbrug. Midlerne er ydet, idet CBS modtager relativt færre basisforskningsmidler".

Esben leger smagsdommer 6
- redigerede i ekspertudvalgs forslag, før den blev offentliggjort

Kampvalg mellem bredde – elite 8
- da KUs videnskabelige personale skulle vælge deres repræsentanter til bestyrelsen. TO VIDENSKABSKULTURER

Fusk skal give klip i kørekortet 10
Efter dramatiske sager med Penkowa, Helmuth Nyborg og Klarlund skal retningslinjer og procedurer strammes op, foreslår ekspertudvalg

Løftebrud:
Esben siger nej til KU-selveje 12
KU skal fortsat tvangsleje uden stor fleksibilitet. Samtidig snyder Aarhus den statslige tvangs-udlejer ved selv at købe nye lokaler

ADVARSEL: Ny styring på vej 14
Ministeren skrotter det objektive taxameter-system – for tilsyneladende for at indføre et nyt farligt, politiseret styrings-system.
FAGLIG KOMMENTAR

TEMA: Esbens ph.d.

Esbens plagiater 19
KUs Praksisudvalg skal nu bedømme, om det var grim fusk eller bare uagtsomme fejl?

Esbens ideologi 22
En sammenligning af indholdet i hans ph.d.-afhandling og hans politik: Signalford uden indhold, siger Grundtvig-ekspert.
ANALYSE

Ph.d.-studium:
'Et gangstativ med vejleder 24
Kvaliteten i Esben Lundes ph.d.-afhandling udløste syrlig kommentar fra pensioneret professor over faldende ph.d.-kvalitet

Ved politikerne, hvad de laver?

Alle landets universitetsledelser er i denne tid i gang med at tilpasse og tilskære sig til reducerede bevillinger som følge af den drastiske nedskæring på finansloven 2016-19.

Mest medieopmærksomhed har KU-humanioras plan om at reducere, udfase eller lukke en række små sprog- og kulturfag fået. KU-humaniora skal spare 125 mio. kr i perioden 2016-19. Fakultet kan ikke længere opretholde nogle små- og kulturfag, ”det bredspektrede udbud”. Det rammer aktuelt 13 sårbare uddannelser, bl.a. eskimologi, klassisk græsk (latin), balkanstudier, tyrkisk og polsk.

Uden for universiteterne undrer man sig sikkert over, hvad der sker i et land, som indtil nu har brystet sig af at have verdens bedst uddannede befolkning. Varslerne om nedlukning er da også mødt af forargelse hos nogle: Hvordan kan KU’s ledelse være så kulturløs, at man fx ikke forstår eskimologis særlige nationale og historiske status?

Det kyniske svar hertil er, at reduktionerne er en simpel konsekvens af regeringens drastiske besparelser. Og at det er hyklerisk, hvis politikerne nu bagefter gør, som om grønthøster-besparelser ikke har konsekvenser.

Vi har jo kloge politikere i Folketinget. Flertallet af dem har akademiske uddannelser, og vi har tilmed en uni-minister med en ph.d.-grad, så vi må gå ud fra, at de er helt bevidste om, at besparelser har konsekvenser i praksis, selv om uni-ministeren hele tiden foregiver, at besparelserne ingen praktiske konsekvenser har. Så selv om politikerne prøver at sende problemet ned til os i

sektoren, så må de være helt bevidste om, at i praksis betyder deres besparelser færre og dårligere uddannelser samt mindre forskning, herunder en indskrænkning af den akademiske frihed i takt med bevillingsreduktionen.

“*Det er hyklerisk, hvis politikerne nu bagefter gør, som om grønthøster-besparelser ikke har konsekvenser*”

Men politikerne mener tydeligvis, at samfundet kan overleve med nedjusteringer og nedlukning på fagområder, uden at det får konsekvenser for fremtiden. De agerer i hvert fald ikke – som jeg, der kommer fra naturvidenskab – som om det ligesom i biologiske systemer også i samfundsstrukturen og sociale sammenhænge er diversiteten, der muliggør tilpasning, når de ydre betingelser ændrer sig! Politikerne agerer, som om de ikke er klar over, at det er den frie grundforskning og ikke den anvendte forskning, som kommer med de revolutionerende opdagelser, der kan ændre forståelsen af verden og den teknologiske udvikling.

Den anvendte forskning er også vigtig ved at videreudvikle det allerede erkendte.

Men ved at skære i grundforskningen afskærer man mange forskningsfelter i Danmark fra at være med i den globale udvikling. Hvis danske forskere ikke er med på et forskningsfelt får Danmark heller ikke adgang til de seneste resultater imens toget kører videre i det givne og nye forskningsfelter og man må så bare nøjes med af følge med: Man kommer ikke foran ved at gå i de andres fodspor!

Det nytter ikke alene at forske videre i vindmøller, efter andre har fundet mere effektive måder at indvinde energi på! Det nytter ikke alene at forske i iskerner, efter andre har fundet helt andre metoder til at forklare og dermed forebygge global opvarmning! På samme måde med medicin og sygdomsbekæmpelse.

Og på samme måde forekommer det jo indlysende, at neddrøstringen af fagområder på universiteterne som det sker på KU betyder, at vi som nation bliver dårligere rustet på det sproglige felt, og at vi kommer til at mangle ekspertise (kandidater og forskere) med forståelse for fremmede kulturer. Selv om det netop er nogle af de kompetencer, som en tid med krige og/eller økonomisk krise og folkevandringer kræver. Danmark risikerer at stå uden eksperter, der kan håndtere disse udfordringer, herunder rådgive politikere og andre beslutningstagere om fremmede landes tankemåde, samfundsstruktur og kultur.

I det lys er det uforståeligt, at politikerne tillader, at der skæres bevidstløst ned med henvisning til samfundsøkonomien. De spiller hasard med vores videnspotentiale. Danmark risikerer at blive reduceret til nationen, der skal leve af at kopiere andre.

AU legitimerer politiseret forskning

Hvordan kan landbrugets lobbyister være medforfatter på en 'uafhængig miljørapport' fra Aarhus Universitet, spørger biolog

”Pludselig kan man se 'landbrugets vidensbank' SEGES være medforfatter på rapporten 'Revurdering af baseline', som udgives af sektorforskningen på Aarhus Universitet. Men hvordan kan en lobbyorganisation snige sig ind som medforfatter på en såkaldt uafhængig rapportering fra et universitet, som angiveligt har forskningsfrihed”, spørger **biolog Søren Wium-Andersen** fra miljø-organisationen NEPENTHES.

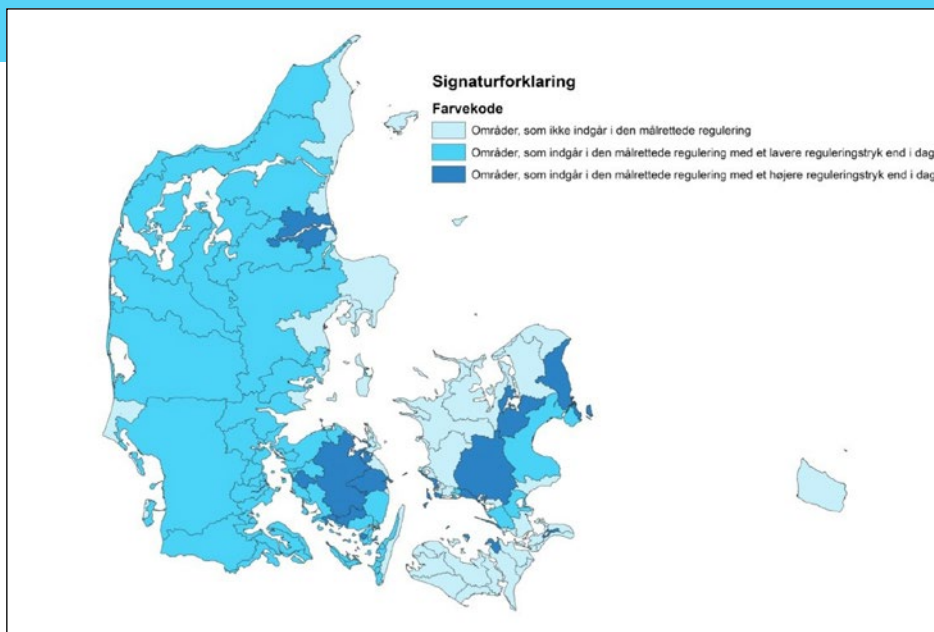
SEGES er landbrugslobbyens videnscenter, der som udtrykkeligt hovedformål har: ”*Det allervigtigste i vores strategi er, at vi sikrer og konsoliderer landmandens indtjening*” (SEGES formål).

Biologen anerkender, at AUs sektorforskning hører forskellige parter, og at parter kan indgå i styregrupper: ”Men når det kræves at SEGES direkte indgår som medforfatter betyder det, at landbrugets stærke lobbyister har været med til at skrive og godkende rapporteringen – samtidig med, at det IKKE oplyses hvilke elementer, SEGES har bidraget med. Det er helt utroværdigt for en statslig rapportering. Når SEGES således har indflydelse helt ind i maskinrummet, kan rapporten kun opfattes som et partsindlæg, legitimeret af Aarhus Universitet. Det er helt underminerende for AUs troværdighed”.

Naturstyrelsen bestilte – AU accepterede medforfattere

Rapporteringen handler groft sat om data, der skal bruges til politisk at revurdere landbrugets kvælstof-udledning. Landbrugets lobbyorganisationer har derfor en politisk-økonomisk interesse i, at miljøkonsekvenser bagatelliseres, så landbruget får friere rammer, forklarer Wium.

”De er uforståeligt, at AU som en angiveligt 'uafhængig forskningsmyndighed', der løser myndighedsopgaver, har accepteret, at landbrugets lobbyister fik direkte indflydelse. Og jeg fatter ikke, hvordan den statslige Naturstyrelsen kan bestille en rapport, og hvoraf det af kommissoriet fremgår, at lobbyisterne skal være med i processen, i skrivegruppen samt stå som medforfattere. Jeg kan ikke vide, hvem der har sat Naturstyrelsen under pres. Men det er jo ingen hemmelighed, at lige nu er Regeringspartiet Venstre i gang med at 're-vurdere' den eksisterende miljøpolitik

”Det blå Danmarks-kort”: Regeringens kort over de lysblå områder, hvor der kan slækkes på miljøindsatsen (kilde: Regeringens aftale om Fødevarer- og landbrugspakke, 22. dec. 2015)

ved at liberalisere landbrugets miljørammer”.

”Jeg kender ikke fortilfælde, hvor det er et diktat, at de skal have indflydelse ad fordøren – men jeg kender da eksempler hvor lobbyister får indflydelse i korridoren, når rapporter skal laves”. Han henlyder bl.a. til, at han for i 2009 afslørede, at det gamle DMU (i dag fusioneret med AU) tillod, at skovejere påvirkede en rapportering i kulissen, uden at det fremgik i rapporteringen.

Rapport: Kvælstof i dansk natur

Rapporten ”Revurdering af baseline” (2016) er en bestillingsopgave fra Naturstyrelsen til AUs 'sektorforskere'. Men af selve forfatterlisten fremgår, at ”**Videncentret for Landbrug**” v. Leif Knudsen har deltaget i udarbejdelse af rapporteringen om ”*effektvurdering af planlagte virkemidler og ændrede betingelser for landbrugsproduktionen i forhold til kvælstofudvaskning fra rodzonen for perioden 2013-21*”.

”Det er en politisk meget central rapport om miljøets tilstand og om de fremtidige rammer for regulering. Men den er meget problematisk, for der er rigtig mange data, som er uoverskuelige og der er utroligt mange antagelser hvis forudsætninger ikke er tydelige. På bundlinjen handler den om, hvor meget kvælstof, landbruget skal have lov til at udlede – og rapporten skaber mere forvirring end

den opklarer, så der politisk åbnes op for at miljøkonsekvenser bagatelliseres og landbruget får relativt frit spil til kvælstofudledning”, mener Wium. ”Miljøpolitisk er det sprængstof. Uafhængige forskere vurderer, at det er de sidste 20-30 års forurenings-regulering, som kan sættes over styr”.

Regeringens miljøpolitik og landbrugspakken kommer til debat og forhandling i begyndelsen af februar i Folketinget.

Biologen: 2007-fusioner politiserede universiteterne

Sektorforskningen blev fusioneret med universiteterne i 2007, og dengang forudsagde Wium-Andersen at det ville føre til en politisering af uni-forskningen, fordi de uafhængige forsknings-standarder ville erodere, når uni-forskningen skulle til at lave 'myndighedsbetjening'. Og kvælstofrapporten afslører, at han fik ret:

”Indfusioneringen af sektorforskningen havde som erklæret hensigt, at denne skulle frigøres fra underordningen under ministeriernes styring. Men i stedet for at gøre 'sektorforskningen' fri er der sket det modsatte: Der er åbnet for 'bestillings-rapporter' med politiske bindinger, hvor deltagere, tilgang og metode defineres på forhånd. AUs myndighedsbetjening er altså ikke fri, men politiseret forskning...”

jø

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

SDU-procedure mistænkelig

- når SDUs Samf' fyrer vip'ere for at spare, men ansætter andre, vurderer arbejdsrets-ekspert

Det virker arbejdsretsligt mistænkeligt, når en dekan afskediger forskere med den ene hånd og ansætter med den anden, siger **advokat Martin Gräs Lind**, der er ph.d. og ekspert i arbejdsret, efter at FORSKERforum har forelagt ham situationen på SDU-Samf', hvor 36 VIP'ere er blevet fyret eller har aftrådt frivilligt, samtidig med at der er blevet ansat en række nye VIP'ere og der fortsat er opslåede stillinger.

"Man kan med rette være mistænksom. Jeg kan godt forstå, at tillidsrepræsentanten reagerer, når der sker opsigelser med begrundelse i besparelser, hvis der samtidig ansættes ny arbejdskraft.

I efteråret 2014 kom udmeldingen om et større strukturelt underskud på fakultetets budget, og siden har en lang række medarbejdere altså måtte forlade SDU. Tillidsrepræsentanter forsøgte at få dekan Nikolaj Malchow-Møller til at indføre et ansættelsesstop i en periode, som både KU og CBS har brugt, men den var dekanen ikke med på.

Dekanen forklaret, at "der fortsat er og vil være behov for at investere på nogle områder og i særlige kompetencer, som vores fakultet har afgørende brug for", og at omplaceringer er sket i det omfang, det "overhovedet har været muligt".

Typisk usaglig opsigelse

Tillidsrepræsentanterne mener, at det er hyre-fyre –politik: "Det er vanskeligt at se behovet for besparelser, når man har

stillingsopslag i det samme forskningsgrupper, som man har afskedigelser," lyder det fra tillidsrepræsentant Kent Kristensen.

Ifølge arbejdsretsjuristen Gräs Lind kan der godt opstå situationer, hvor offentlige ledere med god ret kan ansætte nye medarbejdere, selv om det sker under en sparerunde: "Det kan være, hvis det er to forskellige typer medarbejdere – man har måske brug for en ny pedel, samtidig med at man afskediger en akademiker. Hvis man har afskediget en adjunkt, og opslår en lektorstilling, der besættes af en udefrakommende lektor, kan det også være i orden, hvis den afskedigede adjunkt ikke var kvalificeret til at varetage opgaven".

Men det er mere problematisk, når det når der sker hyre / fyre i samme forskergruppe: "Hvis det er i samme forskergruppe, kan det godt tyde på, at man foretaget en udskiftning ud fra personelle forhold og ikke institutionelle, og den slags kan typisk danne grundlag for, at det er en usaglig opsigelse," siger han.

I øjeblikket er man på fakultetet i gang med at ansætte medarbejdere til et antal lektorater og adjunkturet på Institut for Marketing & Management i forskergrupperne for Consumption, Culture & Commerce og International Business & Entrepreneurship, hvor der er afskediget flere. Og også på Juridisk Institut er man i gang med at ansætte flere lektorer i en forskergruppe, hvor der har været afskedigelser.

lah

Faglukninger udløser sprogstrategi

Regeringens finanslovsbesparelser betød ansættelsesstop nogle steder. Andre steder bliver det mere drastisk. **KU-dekan Ulf Hedetoft** varslers, at økonomien kan tvinge KU-humaniora til at reducere, udfase eller lukke en række små sprog- og kulturfag. Regeringens dimensioneringsplan betyder, at KU-humaniora skal reduceres fra 2300 til 1700 studerende med tilsvarende besparelser. Det samt 2 pct.s grønthøster på finanslovsbevillingen betyder, at KU-humaniora skal spare 125 mio. kr i perioden 2016-19 – en femtedels reduktion af rammen.

Det får ”dramatiske og ubehagelige konsekvenser” for fakultetets uddannelsesbredde, meldte dekanen ud til de ansatte – og indirekte til politikerne. Fakultetet kan ikke længere opretholde små- og kulturfag, ”det bredspektrede udbud”. Han har spottet 13 sårbare uddannelser, bl.a. eskimologi, klassisk græsk (latin), balkanstudier, tyrkisk og polsk. Og nogle af disse uddannelser skal indstillet til egentlig lukning (udmeldt 9. januar).

Eskimologi

Udmeldingen har skabt offentlig kritik, fordi den er i åbenlys strid med Regeringens ambitioner om internationalisering. Og der har været fagspecifikke protester, fx har truslen om lukning af eskimologi – den eneste uni-uddannelse i Grønlandsk sprog og kultur i verden – vakt bestyrtelse. **Grønlands-aficionado Martin Breum:** ”Statsministerens særligt

udpegede udenrigspolitiske ekspert, Peter Taksøe, anbefaler netop i dag øget fokus på Arktis – mens samme regerings besparelser lukker studiet i eskimologi på KU, eneste sted i Danmark hvor ekspertisen uddannes....suk” (Facebook 19.1).

Ministerløsning: Sprogstrategi

Uni-minister Esben Lunde Larsen (V) giver ikke signaler om, at nedlæggelserne er hans ansvar. Det er uni-ledernes prioritering. Men han vil allerede i år have udarbejdet en ”sprogstrategi” for universiteterne, hvor kriterierne for dansk uddannelse og forskning i fremmedsprog og –kultur skal være erhvervslevets efterspørgsel, og det som tjener Danmarks udenrigspolitiske interesser: ”At vi har ekspertisen inden for forskellige kulturer og sprog, så vi har eksperter at konsultere, hvis Danmark skal det ene eller det andet på den internationale scene” (SE Berlingske d.d.).

Ministeren nævner ikke ”dannelse” som kriterium i strategien.

Strategien skal angiveligt fungere ”bredt inden for store sprog som engelsk og tysk samt de mindre sprog”. Ministeren lufter den mulighed, at nogle fag kan reduceres til rene forskningsmiljøer ”som vidensressource” uden uddannelser (undervisningstilbud), fx på eskimologi.

Ministeren fortæller ikke, hvordan et fags position i strategien skal afspejles i bevillinger.

KU udbetalte millionbonus'er

63 millioner kroner udbetalte Københavns Universitet som bonusser til nogle ansatte i perioden fra januar 2014 til november 2015. Nogle løb helt op i 500.000 kroner til en person.

Det har Rigsrevisionen til at løfte øjenbrynene, og nu vil man aflægge KU et revisionsbesøg og se nærmere på universitetets engangsudbetalinger til ansatte, afslører Radio 24syv, der har fået aktindsigt i et brev fra Rigsrevisionen til KU.

Oplysningen om de store medarbejder-bonusser kom frem allerede i november 2015, og dengang stuede statsrevisorernes formand Peder Larsen:

”Det lyder lidt voldsomt, og det afhænger selvfølgelig af baggrunden for at have fået det, men sådan nogle engangsvederlag op mod en kvart og en halv million kroner lyder af meget”.

KU-rector: Rekrutteringsmiddel

På andre universiteter måtte man også synke en ekstra gang, da bonus-størrelserne på KU kom frem. Selv på det velbærgede DTU syntes universitetsdirektør Claus Nielsen, at 500.000 er lige lovligt rundhåndet.

”Folk skal passes ind på det lønniveau, hvor de kvalifikationsmæssigt er. Og så kan man ikke bryde det med engangsvederlag, der fuldstændig bryder den lønstruktur,” sagde han til Radio24syv.

KU's rektor Ralf Hemmingsen forsvarer dog bonuspolitikken:

”Det her er penge, som vi med åbne øjne bruger til at rekruttere forskere for at holde en placering som internationalt forskningsuniversitet. Vi giver bonus til folk, der publicerer forskning på det ultimativt høje niveau i tidskrifter som Nature og Science,” sagde Hemmingsen til Universitetsavisen.

KU kæmper i øjeblikket med at tilpasse sig voldsomme besparelser på Finansloven. Senest har en 13 småfag på HUM været tvunget til at lukke for optag af flere studerende.

FORSKERforum vil prøve at opspore, hvilke fagområder eller forvaltningsområder der har haft brug for den slags rekrutteringsmidler.

Elite-listen: 'Kvalitet frem for

Professor Eske Willerslev gik til valg på en elite-prioritering og

Bredde kontra elite

Kampvalg blandt KUs vip-kandidater til bestyrelsesvalget

Der var kampvalg mellem nogle af KU's mest kendte forskere, der kæmper om de to vip-pladser i KUs bestyrelse. De havde begge 'kerneydelse' forskning og uddannelse på valgprogrammet, men på ét punkt adskilte spidskandidaterne sig alvorligt fra hinanden.

Den ene anerkendte som et grundvilkår, at politikerne kræver et masseuniversitet, som er baseret på bredde. Den anden stillede op på, at der skal sættes og prioriteres mere på eliten – og at det uvægerligt vil ske ved at nedprioritere på bredden.

Bredden valgte Anja – eliten valgte Eske

Der var opstillet to fløje med hver sit valgprogram, og med karismatiske og kendte professorer som spidskandidater. Der indgik i nogen grad også en kendiseffekt i valget.

På den ene side: Valglisten 'Et stærkt KU':

- Anja C. Andersen, vinder af Rosenkjærprisen i 2006 og
- Peter Harder, engelskprofessor og kendt uni-debattør.

På den anden side: Valglisten 'Forskning og uddannelse':

- Eske Willerslev, vinder af Rosenkjærprisen i 2012, og
- Dorthe Dahl-Jensen, internationalt anerkendt professor i is og klima.

Valgt blev begge spidskandidater (selv om hum-professor faktisk fik flere stemmer end Willerslev, men valgtekniske regler betød, at Willerslev blev valgt, når han fik tillagt andre listestemmer).

To forskellige kulturer

Vip'erne bliver således repræsenteret i bestyrelsen fra 1. februar af to, som ikke er enige i alt, fx når der skal spares / prioriteres eller når der skal vælges profil på en ny rektor senere i år.

Valget var i den forstand interessant, fordi det gav et øjebliksbillede på, hvilke synspunkter den menige vip-forsker ønsker fremmet i bestyrelsen. Det var et uni-politisk pejlemærke, eller et udtryk for kultur-forskelle i KU's vip-befolkning.

FORSKERforum ser nærmere på de to fløje.

Tiden og økonomien peger mod et opgør med forestillingen om det fagligt brede universitet, der favner hele paletten af forsknings- og uddannelsesdiscipliner. Det mener professor i geogenetik Eske Willerslev, der ved nytår kunne tilføje 'medlem af KU's bestyrelse' på sit lange CV. Han stillede op på listen 'Forskning og undervisning', der har som dagsorden at fremme excellencen både i forskning og undervisning.

Og at en satsning på eliten kan komme til at ske på bekostning af bredden, er Eske Willerslev helt på det rene med: "Jeg vil hellere favorisere kvalitet frem for kvantitet. Der skal måske være færre discipliner repræsenteret på universitetet, og spørgsmålet kommer jo allerede op med de nedskæringer, der er i Finansloven, hvor man skal vælge mellem grønthøsteren eller strategiske valg. Der er jeg klart til den sidste løsning".

Gælder det også på uddannelsesområdet?

"Ja, det kan jo blive en naturlig konsekvens. Jeg ville ønske, at der var midler til at opretholde alle de fag, man ville, men det er der ikke. Og som situationen er, mener jeg, man må se på, hvad der bliver udbudt af fag på andre universiteter. Fines et fag på AU, er der måske ikke grund til at have det på KU. Med de givne forhold og den størrelse, vores land har, er det ikke urimeligt at tænke sådan."

A- og B-hold

Willerslev gør åbent op med ideen om helhedsuniversitetet?

"Det kan man sige, jeg gør. Men man kan vende det rundt og sige: Vil man have et helhedsuniversitet, må man betale for det. Og det er regeringen ikke villig til".

Med satsning på særlige områder, risikerer man så ikke at skabe et A- og B-hold blandt universitetsforskere?

"Det har jeg ikke noget problem med. I bund og grund er A- og B-hold virkeligheden allerede i dag. Det er ikke alle forskere, der leverer lige meget og har samme impact. At påstå andet vil være at lyve. Så kan man diskutere, og det er fair nok, at der er forskning, der er oppe i tiden og mere hot, og at man også bør prioritere forskning, der ikke er super hot".

I bund og grund er A- og B-hold virkeligheden allerede i dag

Eske Willerslev

Eskes dilemma med Eskimologi?

Spørgsmålet om faglig bredde er for nyligt blevet aktuelt, da KUs hum-dekan meddelte, at man næste år af økonomiske og helhedsmæssige årsager er tvunget til at droppe optaget af nye studerende på en række småfag, herunder eskimologi og arktiske studier.

Eske Willerslev bliver altså allerede 1. februar – hvor han deltager i sit første bestyrelsesmøde – kastet ud i et slemt dilemma, hvor hans elitetænkning skal testes i praksis. Vil han som bestyrelsesmedlem godkende neddroslingen af eskimologi, selv om det ligger tæt på hans egne faglige og private interesser?

"Jo, eskimologi er da noget, der ligger mit hjerte nært. Men min opgave er ikke at varetage enkelte fags interesser. Og jeg mener ikke, det bør være bestyrelsens opgave at detailstyre, hvilke fag der skal lukkes og eksistere. De beslutninger skal tages på institutniveau. Men jeg håber, vi bliver involveret i at lægge nogle overordnede retningslinjer for KU's strategi for, hvordan vi tilpasser os de her nedskæringer."

Så truslen mod eskimologi får ikke Willerslev til at vakle i forhold til at ville nedprioritere bredden?

"Nej, det gør det ikke. Om det præcist er de fag, kan man have en diskussion om. Man kunne også vælge at se på fag, der i forvejen er repræsenteret andre steder i landet. Jeg mener stadig, at kvalitet er vigtigere end kvantitet, og at excellencen er noget, der skal vægtes."

Djøfiseringen har taget overhånd

Som en måde at styrke eliteforskningen nævner Eske Willerslev KU's interdisciplinære såkaldte stjerneprogrammer som et tiltag, han gerne vil have mere af. Men først og fremmest handler det for Willerslev om at få valgt den rigtige rektor som afløser for Ralf Hemmingsen. En rektor, der selv har en stærk forskningsprofil.

”Min største frygt er, at der kommer en udefra med ren administratorbaggrund. Det skal være en person, der forstår, hvad forskning og undervisning handler om”.

Sådan har det jo traditionelt været på KU. Hvorfor frygter du, at det ikke fortsætter sådan?

”Fordi systemet ændrer sig og bliver mere og mere djøfiseret. Hele den her mistillidskultur med at kontrollere folk har været en dårlig trend, og jeg tror, det vil kunne blive katastrofalt, hvis det slår igennem på højeste niveau. Rektor bliver universitetets talerør i forhold til regeringen, og det er væsentligt, at det bliver en person, der kan argumentere for, at djøf'iseringen har taget overhånd”.

Savner rektor, der brænder igennem

At være superdygtig forsker medfører jo ikke nødvendigvis, at man er god til at spille det politiske spil og indgå de kompromiser, som der måske er brug for?

”Der mener jeg, forskningsprofiler er vigtigst. En rektor skal kunne slå igennem og sige: hvis I gør det her, får det kæmpe betydning for universiteterne – som en med stor troværdighed, der kender systemet og ved, hvor skoen trykker. Hvis du forestiller dig, at Niels Bohr havde været rektor, er jeg sikker på, han havde haft stor politisk gennemslagskraft,” siger Willerslev og nævner Ove Nathan som eksempel på en rektor, der havde noget af den egenskab.

”Jeg savner en person, der kan stille sig op og sige: Der er fandeme forkert det her. En der virkelig brænder igennem med holdninger og overbevisning.”

Antyder du her, at Ralf Hemmingsen ikke har formået at brænde igennem?

”Det er ikke helt rigtigt. Jeg synes, Hemmingsen har gjort mange gode ting.”

lah

Bredde-listen: ’En afbalanceret prioritering

Stjerneforskeren Anja Andersen, gik til valg på, at vip-personalet er forpligtet på at arbejde for en vis bredde i forskningen og i uddannelses tilbud. Hendes liste havde fem mærkesager:

a: Uønskede konsekvenser af topstyrede tiltag skal på bestyrelsens dagsorden

b: Øget respekt om akademiske kerneopgaver

c: Afbureaukratisering

d: Afbalanceret prioritering af eliteforskning og undervisning

e: Rektorvalget skal afspejle disse principper!

Hovedproblem: Regeringens nedskæringspolitik

Hendes liste gik til valg på at skabe et stærkt KU ”med en afbalanceret prioritering af eliteforskning og undervisning” under hensyn til bredden. Og så havde hun en klar markering over for Regeringens nedskæringspolitik:

”Jeg genopstillede for at fortsætte kampen mod implementering af topstyrede tiltag med manglende fokus på hvordan det påvirker vores forskning, undervisning og daglige arbejdsforhold. KU står overfor politisk pålagte besparelser, der rammer oven i en fremdriftsreform. Det bliver en mega udfordring”.

Hun anerkender, at hendes valgprogram og forståelse af uni-politik har forskelle til Eske Willerslevs elite-liste, men ellers vil forskellen formentlig ikke blive så mærkbar i praksis:

”Erfaringen fra min tid i bestyrelsen er, at når man så sidder der, er man ikke særligt uenige, når det kommer til stykket. Så jeg forestiller mig ikke de store interessante kampe mellem mig og Eske. Men skal der skæres en kage, kan det ikke udelukkes, Eske vil give lidt mere til eliten. Jeg mener, at vi som nationalt universitet er forpligtet til at have en vis bredde, og at landet har brug for fagbredde, der kan bidrage med differentierede og brede kompetencer.”

Svært at bevare bredde og højde

Til FORSKERforum kommer Eske Willerslev med bramfrie og markante

udmeldinger om, at han er indstillet på at prioritere hårdere, dvs. at være med til at skære områder væk, for at kunne satse mere på profilmråder.

Hun står selv mere pragmatisk med en både og- holdning, selv om hun erkender, at det virker umuligt med den nuværende økonomi.

”Jeg kan komme med gode argumenter for at være elite og komme op på de høje nagler. Men der kan også være gode grunde til at være et universitet, der løfter landet som helhed. Jeg mener, vi kan gøre begge dele, men at gøre begge dele for færre midler – det kan vi ikke”.

Så hvis du skal fyre 20 VIP'ere – skal det være småfaglærere eller biokemikere?

”Det er et godt spørgsmål. Det har jeg ikke en forkromet holdning til. Det kommer an på en helhedsvurdering,” lyder svaret.

Peter Harder: Anja som 'reserve-humanist'

Der er en problematisk fagbredde i vip-repræsentationen, for begge de valgte kommer fra naturvidenskab. Professor Peter Harder var nr. to på breddelisten. Han kommer fra humaniora med mange småfag, og med fag, som er truet af dårlig økonomi, dimensionering, politisk nedprioritering m.m.

Han er heller ikke indstillet på opgør med den faglige bredde:

”Bare at skære de områder fra, man ikke kan tjene penge på, og satser på dem, hvor det kører rundt, er et uheldigt princip. Universitas betyder det sted, hvor man kan studere det hele. Det synes jeg er vigtigt, navnlig for KU, som jo er flagskibet i Danmark,” forklarer Harder.

Har man som vip'er på HUM eller SAMF grund til at bekymre sig over, at det nu kun vip'ere fra SCIENCE, der sidder med i bestyrelsen?

”Bekymret – det ved jeg ikke. Men vip-befolkningen skal da ærgre sig. Det er ikke optimalt for fagbredden i repræsentationen med to NAT-folk. Men jeg har tæt samarbejde med Anja – og hun gør alt, hvad hun kan, for at agere reserve-humanist...”

lah

Ministermagt: Esben

Et ekspertudvalg kom med 27 forslag, men Esben Lunde slettede de 5 inden forslagene blev præsenteret. Præmisserne for sletning

Hvem har brug for eksperter og smagsdommere, når Ministeren selv ved, hvordan kagen skal skæres...

Sådan foregik det nemlig, da uni-minister Esben Lunde Larsen i december kørte sit eget rådgivende ekspertudvalg NUFU over og underkendte deres uafhængige forslag. I korridoren ændrede han på eksperternes anbefalinger, så det passede bedre til hans verdensbillede. Og så prøvede han tilmed at få udvalget til at udgive sin minister-indstilling som om det var NUFUs.

NUFI indstillede 27 forslag – Ministeren frasorterede 5

Med sin fremgangsmåde overtrådte Esben Lunde nogle grundlæggende spilleregler i

NUFI – nationalt ekspertudvalg

NUFI er et permanent Nationalt Udvalg for Forskningsinfrastruktur. Det skal lave grundlag og anbefalinger for beslutninger om prioritering af nationale og internationale infrastruktur-satsninger, dvs. anbefale hvad der er vigtigst at bruge offentlige penge til.

Det er en vigtig prioritering og udvalget er da også sammensat med repræsentanter fra hvert af universiteterne og fra forskningsrådene. Og Grundforskningsfonden har en observatør. Og AUs eks-rector Lauritz Holm-Nielsen er formand.

Udvalget havde som sin hovedopgave at udarbejde anbefalingerne til en national roadmap i 2015. Men det var ikke uforpligtende rådgivning. Da der blev indkaldt forslag – der indkom 42 forslag – var det projekter, som var forhåndsgodkendte på hjeminstitutionerne, som forpligtede sig til at finansiere halvdelen – staten betalte resten. Så fra ansøgernes og deres institutioners side var det forpligtende – og ressourcetrævendende – ansøgninger, der blev sendt ind, efter en intern sorteringsproces på uni'erne.

forholdet mellem minister og de forvaltede institutioner. Sagen afspejler en minister, som – når han har fået magten – også vil bruge den til at se stort på rådgivning og procedurer, hvis han ikke er (lov-) tvunget til det.

Normalt arbejder rådgivende udvalg angiveligt uafhængigt i den forstand, at de offentliggør deres forslag til debat - og at politikerne / ministeren så derefter vurderer og prioriterer. Men Esben Lunde indførte en helt ny procedure, hvor han underkendte det rådgivende udvalgs forslag, før det blev offentliggjort. I stedet udkom den redigerede udgave med ministerens sletning 5 af udvalgets forslag.

Ministeren frasorterede bl.a. et miljøprojekt, et databaseprojekt på hum/samfområdet og på Grønland / Arktis, fordi de efter hans mening manglede erhvervsrelevans.

NUFUs opgave og kriterier

NUFUs konkrete opgave var at komme med indstilling til prioritering af de vigtigste fremtidige nationale forskningsinfrastruktur-projekter. NUFU havde forud for sin udpegning af 27 forslag (ud af 42 indkomne) været igennem en større procedure, hvor der var blevet indkaldt ansøgninger og udvalget nåede så i eftersommeren 2015 frem til at sine prioriteringer.

Kriterierne for NUFUs udvælgelsen var bl.a. at

- projekter skulle have national strategisk interesse og betydning,
- være åbne og inddrage alle relevante parter (ikke-ekskluderende) og
- kunne realiseres ved 50 pct.s medfinansiering (bekræftet ved underskrifter).
- Og så skulle forslagene redegøre for **”videnskabelige såvel som samfunds- og erhvervsmæssige perspektiver”**.

Det sidste kriterium er som oftest nysprog for, at noget skal have erhvervsrelevans.

Ministeren gik bag om ryggen på Udvalget

Udvalget lavede sin rapport med de 27 prioriterede forslag, og gik ud fra, at den ville blive offentliggjort – men her forregnede man sig, for Udvalget fik en orienterede mail: **”Kære medlemmer af NUFU ...”** fra Udvalgets sekretær (ansat i Forskningsstyrelsen). Her blev de orienteret om, at minister Esben Lunde havde frasorteret 5 af de 27 forslag: **”... på baggrund af det supplerende indsendte materiale (har Ministeren) resolveret, at forslagenes samfundsøkonomiske potentiale ikke var tilstrækkeligt udfoldet og godtgjort”** (mail 05.11.05 – jf. FORSKERforums aktindsigt).

Ministeriet havde altså bag om ryggen på NUFU stillet projekterne supplerende spørgsmål. Besvarelserne brugte Ministeren så til at frasortere med, selv om han angiveligt opererede på de samme kriterier, som NUFU...

Lauritz blev stik-tosset

Af orienteringsmailen fra NUFUs sekretær fremgik også, at Ministeren gik ud fra, at NUFU herefter ville være med på, at den censurerede anbefaling med kun 22 forslag skulle udgives med NUFUs navn på.

Men hele proceduren – hvor der blev gået bag om ryggen m.m. - blev ikke venligt modtaget i udvalget. Af referatet fremgår:

”NUFI drøftede processen, og flere medlemmer, heriblandt formanden, gav udtryk for utilfredshed med processen, som den har forløbet fra september 2015 og frem. Herunder blev der peget på blandt andet fortolkningen af fortro-lighed, kriterierne for udvælgelsen af forslag, den faglige tyngde i evalueringsprocessen og ministerens beslutning om et mindre roadmap-katalog end det, NUFU havde indstillet til Forskningsstyrelsen” (referat af møde 27.11.05, aktindsigt).

Det er svært ikke at læse referatet som en stærk protest mod, at et uafhængigt rådgivningsorgan blev kørt – og at formand Lauritz Holm-Nielsen blev stiktosset over dette brud på en aftalt køreplan.

leger smagsdommer

er hemmelige...

Lauritz Holm-Nielsen: "Vi blev i udvalget meget overraskede over, at proceduren var ændret, så ministeren gik ind og ændrede på Udvalgets indstilling."

Ministerens frasortering på erhvervsrelevans

Det fremgår ikke af referatet, men NUFI besluttede sig tilsyneladende for ikke at underskrive den censurerede roadmap.

Men det problem løste ministeriets embedsmænd så ved, at Ministeriet udgav roadmap-kataloget i Ministeriets eget navn. Her blev det retvisende nævnt, at Udvalget havde indstillet 27 forslag. Men den ændrede procedure omkring Udvalgets 27 forslag og Ministerens sortering i disse forslag forklares lakonisk:

"Efterfølgende har der i ministeriet foregået en selvstændig vurderings- og prioriterings-proces, hvorunder der er

blevet indhentet supplerende materiale om forslagernes erhvervs- og innovativspotentialer. Denne har resulteret i, at Uddannelses- og Forskningsministeren har besluttet et katalog på 22 forslag udvalgt blandt de 27. Både NUFI og ministeriet har baseret rådgivningen på ovenstående kriterier (national interesse, åbne osv. red.), som blev offentliggjort sammen med invitationen til indsendelse af forslag" (Dansk Roadmap, Uddannelsesministeriet 18.12.15).

Minister-kriterier for frasortering hemmelig

Selv om ministeriet fastslår, at Ministerens frasortering af de 5 er foregået efter

samme kriterier, som NUFI har arbejdet efter, fremgår det ikke, hvad der det supplerende materiale er og derfor heller ikke, hvilket smagsdommeri de 5 projekter egentlig faldt på i ministerens optik.

I rapporten blev kun medtaget ministerens 22 forslag. NUFIs 27 forslag blev ikke opregnet, ikke engang i et bilag til rapporten. Da FORSKERforum spørger hvorfor, lyder forklaringen:

"Det er ikke vurderet relevant i rapporten at medtage en oversigt over alle 42 forslag indsendt til roadmappen eller en særlig liste med de forslag, som NUFI afgav indstilling om" (NUFIs sekretær som svar på aktindsigt 22.01.16)

Lauritz: Overraskende procedure

Lauritz Holm-Nielsen vil ikke bruge udtrykket 'stiktosset' om sin reaktion:

"Men proceduren var noget speciel. Der var ingen kommunikation mellem ministeriet og udvalget, før ministeren pillede 5 forslag blev pilleret ud. Ministerens beslutning blev en meddelelsessag, som Udvalget kunne tage til efterretning".

"Jeg anerkender, at det rådgivende udvalg ikke har nogen selvstændige (bevillings-) bemyndigelser, og jeg respekterer, at bevillinger til infrastruktur udmøntes af Uddannelsesministeren, som altså kan prioritere forslag, bl.a. efter indstilling af NUFIs 'roadmap'", forklarer udvalgsformanden.

"Men jeg undrer mig da over den konkrete procedure, hvor vi blev bedt om at komme med anbefalinger, og hvor Ministeren så ændrer i vores forslag inden det skal offentliggøres. Forslagene stammer altså fra et ekspertudvalg, der har lavet et grundigt forarbejde og med alle institutioner bag", siger han.

"Og som det fremgår af referatet blev vi i udvalget meget overraskede over, at proceduren var ændret, så ministeren gik ind og ændrede på Udvalgets indstilling. Jeg kan ikke huske fortilfælde, hvor et rådgivende udvalgs uafhængige arbejde og forslag blev ændret, før deres anbefaling blev offentliggjort".

Fusk skal give klip i kø

Espertudvalg foreslår klarere definitioner af fusk. Og så skal flere fusksager kunne afgøres lokalt på universitetet, lyder forslag efter t

Det skal være muligt at give et "klip i kørekortet" til forskere, der ikke er decideret uredelige, men hvis arbejdsmetoder eller opførsel har været problematiske. Og den opgave skal ikke ligge hos udvalget for vurdering af videnskabelig uredelighed (UVVU), men på forskerens egen arbejdsplads.

Sådan foreslår det ekspertudvalg, som uni-minister Sofie Carsten Nielsen (Rad.) nedsatte i februar 2015 til at anbefale et reformeret system og give procedurer, der skal håndtere videnskabelig uredelighed.

UVVU er snart i årevis blevet kritiseret både for håndteringen af konkrete uredelighedssager og for at have et utilstrækkeligt og uhensigtsmæssigt system. Senest sagen mod Bente Klarlund, der efter et maratonagtigt sagsforløb blev kendt uredelig af UVVU. Hvorefter Byretten afgjorde, at kendelsen skulle trækkes tilbage. Det skabte hovedrysten og frustration. Og tilskyndede den daværende minister til at lægge op til en revision af uredelighedssystemet.

Ny definition af uredelighed

De mest kritiske røster krævede nedlægelse af UVVU, men så vidt går udvalget ikke.

"Udgangspunktet er, at vi ønsker et system, der kan dømme uredelighed. Så det har aldrig været en diskussion, om man skulle fjerne den mulighed. Men vi har ønsket system, der har større tillid i forskerverdenen," forklarer **eks-rector Jens Oddershede**, der er formand for ekspertudvalget.

Det kommer med i alt 12 anbefalinger, og Oddershede peger selv på de to første som de mest afgørende i forhold til at forbedre systemet.

Den første handler om definitionen af videnskabelig uredelighed. I dag lyder den gældende definition: "**Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater.**"

Ekspertudvalgets forslag er, at man piller passagen "**andre alvorlige brud på**

Ekspertudvalget skal rette op på turbulente UVVU-sager i de seneste år, hvor psykologiprofessor Helmuth Nyborg og Milena Penkowa blev dømt uredelige. Det blev Bente Klarlund også, men hun blev siden frikendt ved en civil retssag – som eksponerede UVVUs problem ...

god videnskabelig praksis" og dermed insnævrer definitionen, fordi den åbnede for meget brede anklager. Det vil give færre fortolkningsproblemer og sager i UVVU.

Ny mellemkategori for sjuksk: QRP

Til gengæld introducerer udvalget i Anbefaling 2 begrebet **Questionable Research Practice (QRP)** – altså modsætningen til god videnskabelig praksis – som forskningsinstitutionerne skal have pligt til at behandle selv.

Med dette mener Oddershede, man fanger en problemstilling, mange har peget på, nemlig at uredelighedssager ved UVVU i dag er en alt-eller-intet-løsning. Enten bliver man dømt uredelig/fusker – eller også frifindes man. Med indførelsen af QRP-sager får man en mellemkategori.

"Manglen på mellem-løsninger er noget, vi har diskuteret meget. Blandt andet om UVVU skulle kunne komme med en mildere dom end uredelighed. Men vi kom så frem til, at skal der være et "klip i kørekortet", er det noget, arbejdsgiverne skal tage sig af," siger Oddershede.

Hvor hører så klagen om Klarlund, der havde overset Penkows billedmanipulation, hjemme i det nye system?

"Jeg vil ikke kommentere Klarlund-sagen, men udvalget har fjernet det, der hedder 'andre brud på god videnskabelig praksis, fordi vi ikke mener, formuleringen er klart og tydeligt defineret", svarer Oddershede, som dog indirekte antyder,

at Klarlund-sagen har været et referencepunkt i udvalgets arbejde.

"Det nye kodeks for god videnskabelig opførsel og etik indeholder beskrivelser af medforfatteres ansvar, og efter det nye regelsæt mener udvalget, at det må blive universiteternes opgave at dømme, om man har udvist ordentlig agtpågivenhed. Dermed siger vi også, at den slags sjældent er uredelighed, men kan give anledning til et lille klip i kørekortet".

Lokale udvalg uafhængig af ledelsen

Rent praktisk – hvilket følger af andre anbefalinger – skal institutionerne forpligtes til at etablere systemer, der kan håndtere QRP-sager. Enten ved udvalg som de praksisudvalg, nogle universiteter allerede har, eller ved at flere institutioner i samarbejde etablerer et organ.

I Penkowa-sagen foregik der en kraftig mistæneliggørelse af rektor Ralf Hemmingsen, fordi han som dekan havde givet hende lang snor, og fordi han som rektor senere kunne dække over sine egne fejl. Det fremgår dog ikke af anbefalingerne, om det er risikoen for den slags interessekonflikter og indblanding, som har ført til, at udvalget foreslår, at de lokale systemer skal være uafhængige af ledelsen og fx oprettes under Akademisk Råd.

"Vi vil gerne sikre os mod risikoen for, at man ikke reagerer på klager og mod enhver form for mistanke om, at noget bliver holdt tilbage. Derfor vil vi gerne give de kollegiale organer ansvaret. Der er

jo i medarbejdernes interesse, at det, der foregår, er redeligt,” siger Oddershede.

Frygter I, at universitetsledere kan blive mistænkt for at feje sager ind under gulvtæppet?

”Den tanke kan nogen jo godt få. Det er der eksempler på”, svarer Oddershede – med slet skjult hentydning til Penkowa-sagen.

Ideen om forankring i fx hilses velkommen af **UVVU-skeptikeren Peter Harder**: ”Sådan er det også blevet implementeret på KU, og det var efter min mening en meget vigtig reform. Ledelsen er altid i en katepine. De er ansat til at beskytte organisationen gode navn og rygte. Så de kan først sige offentligt, at det er galt, når der ingen tvivl er, og alle andre har vidst det i 100 år.”

Debat: Fageksperter droppes til et udvalg

Udvalget har også en kontroversiel anbefaling, som handler om UVVU's interne fagstruktur. Det foreslås nemlig at droppe de tre UVVU-udvalg for henholdsvis sundhed, natur- og teknik samt kultur og samfundsvidenskab. I stedet skal der kun være et, tværfagligt UVVU med repræsentanter fra de tre områder. Til gengæld skal det udvalg i høj grad basere sig på eksternt, faglig ekspertise.

”På den måde kommer vi ud over den diskussion, der går på, at det er indklagedes uvenner på et andet universitet, der får chancen for at dømme vedkommende uredelig. Man får en bredere vurdering og vil også kunne tage de uredelighedssager, der går på tværs af områderne.”

De fleste sager er jo på SUND-området. Men vil SUND-repræsentanten i disse sager ikke få uforholdsmæssig stor indflydelse, da vedkommende som den eneste sidder med den faglige indsigt?

”Det er jo ikke sagt, der kun skal være en repræsentant fra hvert område. Og jeg betragter ikke de faste medlemmer som specialister. Den største indsigt kommer udefra. Men jeg er da forberedt på, at denne anbefaling kan blive mødt med kritik,” siger Jens Oddershede.

lah

Kritik: 'Uagtsomhed'-problem ikke løst

Der mangler brobygning mellem det juridiske og det videnskabelige, siger UVVU-debattør

Gode skridt i den rigtige retning. Men den mest afgørende problematik er stadig ikke løst med de nye anbefalinger. Sådan lyder reaktionen fra **KU-professor og tidligere UVVU-medlem Peter Harder**, der har fulgt diskussionerne tæt og været en skarp kritiker af regelsystemet omkring UVVU, særlig i forbindelse med sagen om Bente Klarlund.

Han lokaliserede det største problem i Klarlund-sagen til at være uklarheden om, hvad der er 'grov uagtsomhed' og hvordan det bevises. Det spørgsmål har Ekspertudvalget ikke løst.

En række af de fejl, Bente Klarlund først blev erklæret uredelig og senere frikendt for, handlede om uagtsomhed. Spørgsmålet var, om uagtsomheden var "grov", og her delte medicinerne sig i to fløje. Det mente en gruppe sundhedsforskere, at det var. Omvendt mente en anden gruppe tilsvarende, at det var det ikke – det var faktisk almindelig praksis.

Forskel på 'grovhed' i fagvidenskaberne og i juraen

Spørgsmålet om Klarlunds uredelighed blev et spørgsmål om praksisspørgsmål. Og det vil det også være i det system, udvalget foreslår, mener Harder.

”Komiteen siger med rette, at man ikke kan undvære kategorien 'groft uagtsomt'. Men for at kunne afgøre, hvad der udgør grov uagtsomhed, skal man kende praksis i de forskellige videnskabsgrene. Så man kan kun dømme folk uredelige ud fra, hvad der her er afklaret som god praksis, og hele dette område har man henlagt til universiteternes praksisudvalg. Så grov uagtsomhed hører både sammen med uredelighed og med praksis. Og vi har stadig samme problem med manglende brobygning mellem det juridiske og det fagvidenskabelige område,” siger Peter Harder.

Han henviser til udvalgets rapport, hvor der netop står, at ”forståelsen af (grov) uagtsomhed inden for et givent retsområde afhænger af de særlige forhold, der gør sig gældende inden for netop dette område.”

Harder: Stadig for åben fortolkningsramme

Udvalgets formand Jens Oddershede antyder, at Klarlunds uagtsomhedsanklager i

det nye system ville have været en sag for de lokale praksisudvalget og ikke UVVU. Men så nemt tror Peter Harder ikke, det var gået.

”Det er ønsketænkning fra Oddershedes side. Klarlund-sager kan også videregendes til UVVU under det nye system. Klarlund blev for eksempel kritiseret for ikke at have anført, at hun brugte prøver fra en biobank. Her fik data en status, som data ikke fortjener – om det er fabrikation af data blev og var et fortolkningssspørgsmål”, forklarer han. ”En sag kan indklages direkte for UVVU, men om den så bliver antaget til realitetsbehandling her – eller sendt til det lokale Praksisudvalg - afhænger helt af, hvor forbandede nogle af UVVU-medlemmerne er, for så kan de fortolke sagen som 'fabrikation'. I UVVU er der sjældent de klokkeklare sager, som juristerne gerne vil have,” mener Harder.

Harder peger også på et andet problem. Hvis praksisspørgsmål skal afgøres af et udvalg på den indklagedes universitet, kan man risikere at stå med praksisspørgsmål, der fortolkes forskelligt fra universitet til universitet.

”Det betyder, at man kan være redelig i Odense, men uredelighed i København,” siger han.

Forslag: UVVU skal definere 'god praksis'

Hvis den gordiske knude omkring praksisspørgsmål, der på den ene side kan være uredelighed, men på den anden side ikke kan afgøres af UVVU, skal hugges over, kræver det ifølge Peter Harder, at UVVU bliver involveret i definitionen af god praksis. Han foreslår, at det bliver en UVVU-opgave at opbygge et regelsæt.

”Når UVVU får de der tilbagemeldinger fra praksisudvalgene, som forslagene rosværdigt taler om, kan man bruge det til at konstatere, hvad der er af problemer med god praksis. For eksempel Klarlunds biobank, hvor halvdelen var for og de andre imod. Her kunne UVVU nedsætte et udvalg til at lave en redegørelse. UVVU kan ikke være på forkant, men de kan opsamle eksempler,” foreslår Harder, der nu selv vil henvende sig til Oddershede-udvalget med det forslag.

lah

LØFTEBRUD: Venstre løber fra løfte om KU-selveje

Så KU tvinges til fortsat at leje sig ind i den statslige SEA-ordning – uden spillerum for at spare penge på huslejen

KUs ledelse måtte i december se i øjnene, at man har tabt en årelang kamp for selveje. Uni-minister Esben Lunde Larsen sagde nemlig klart nej. Mens forgængerne Morten Østergaard og Sofie Carsten Nielsen (R) bare forhalede en stillingtagen uden at kræve ny dokumentation, så sagde Esben Lunde ligeud, at staten ikke vil afgive styringen af KUs bygninger:

”Regeringen har grundigt afvæjet fordele og ulemper for både staten og Københavns Universitet ved bygnings-selveje. Det er vurderingen, at der for staten som helhed opnås den mest hensigtsmæssige styring og forvaltning af de statslige ejendomsaktiver ved at fastholde en central forvaltning af ejendomssporteføljen”, konkluderer ministeren.

Fra **Esben Lunde Larsens** side markerer det et klart løftebrud i forhold til, da han agerede i opposition, hvor han så sent som i februar støttede overgang til KU-selveje. Nu kovender han: **”Den tværm Ministerielle arbejdsgruppes analyser viser, at ulemperne ved bygnings-selveje for Københavns Universitet vil være større end fordelene, når man ser på staten som helhed”**.

KU: SEA er overpriser og tung forvaltning

KUs ønske om selveje kommer af, at man nu betaler overpris på huslejer og at der mangler fleksibilitet i bygnings-forvaltningen. Aktindsigt har tidligere afsløret, at først – som SEA-ordningen er nu – bevilger Finansministeriet KU penge, og derefter kræves et trecifret millionbeløb tilbage i overpris på huslejen. Fra KUs side ser det ud som om staten indirekte tjener penge på SEA.

KUs selveje-ønske har dog været modvirket af stærke kræfter – som Esben Lunde nu har bøjet sig for. Dels i Bygningsstyrelsen som administrerer bygningsmassen (hvor KU udgør 1/5). Men også Finansministeriet har været modvilige, for man vil ikke afgive værdier og slippe styringen af statens ejendomme (og KUs bygningsmasse er svær at værdisætte).

SEA-brev kommer med indrømmelser

Den endelige afvisning af KUs ønske om selveje fremgår af en orientering til uni'erne under SEA-ordningen om, at Bygningsstyrelsen / Finansministeriet /

ministerierne vil lave reformer af rammerne i husleje-ordningen og forvaltningen. Det grundlæggende budskab er her, at Bygningsstyrelsen bevarer magten og styringen, dog med nogle lempelser, fremgår det af et hyrdebrev.

Orienteringen er **positivt** en indrømmelse af, at SEA-ordningen er uholdbar, dels fordi

- huslejen er for høj,
- der ikke afsættes de nødvendige penge til vedligeholdelse,
- der ikke er taget hensyn til særlig nedslidning af særinstallationer og laboratorier,
- byggesager forvaltes for ufleksibelt m.m. (Derfor får uni'erne lov til selv at styre byggearbejder op til 60 mio. kr.)

På **negativsiden** tæller imidlertid, at reformen er en ny udskydelse, fordi reformen først skal virke 2020 på de tunge dele.

Bygningsstyrelsens kritiserede forvaltning ændres heller ikke på et centralt punkt. Styrelsen har ingen incitamenter til at effektivisere sine bygningsarbejder. Styrelsen styrer (dårligt), og uni'erne betaler, forklarer **KUs bestyrelsesformand Nils Strandberg Pedersen**: ”I dag står vi i

den absurde situation, at vi ikke selv har nogen mulighed for at styre udgifterne til nybyggeri, men vi skal betale, selv om budgetterne er blevet overskredet kraftigt” (Information 14.12.15)

Skarp reaktion fra KUs bestyrelse

Især økonomien i den justerede SEA-ordning bliver interessant, for Bygningsstyrelsen kommer tilsyneladende ikke med nye penge. Det ligner et nulsums-spil, hvor reformen ikke forbedrer uni'ernes økonomi, og hvor KU ikke får mulighed for at spare penge på huslejen.

KUs bestyrelsesformand kunne orientere om nej-chokbeskeden ved bestyrelsesmøde i december, men skal debattere afslaget ved møde 1. februar – og herefter kan minister Esben Lunde forventes at få en skarp reaktion. Nej'et udvider nemlig ikke ledelsens spillerum, alt imens dekaner indstiller nedlukning af mindre, urentable sprogfag – som bestyrelsen skal tage stilling til på samme møde.

DTU-direktør: SEA strukturelt forkert ordning

CBS og delvis Aarhus har selveje til bygninger. DTU har med stor fordel – dels styringsmæssigt og dels økonomisk – haft selveje siden 2001, men har siden 2007-fusionen med RISØ lejet RISØ-bygningerne efter SEA-ordningen. Prisen for dette er man ikke egentlig utilfreds med, siger **DTU-direktør Claus Nielsen**.

Som dog gerne lufter et generelt hovedproblem, nemlig at SEA-ordningen ikke opererer med afskrivninger og værdiforringelser på bygningerne. Huslejerne er som på ny-installationer – selv om op mod 80 pct. trænger til renovering:

”Strukturelt er ordningen skruet helt forkert sammen. Huslejerne er sat op til et højt niveau, så Bygningsstyrelsen / Staten kunne få et højt afkast. Modellen er sådan, at bygningsmassen ikke afskrives økonomisk (jf. det løbende slid / værdiforringelse), samtidig med at der er afsat alt for få midler til vedligehold og renovering af den forsømte bygningsmasse. Så her kommer der en helt forudselig efterregning i de kommende år, for de afsatte beløb er helt utilstrækkelige”.

AU køber sig uden om SEA-tvang

- ved at købe Kommunehospitalet i Aarhus. Nu skal køb og husleje så bare godkendes af Finansministeriet

AU har købt Kommunehospitalet, som ses øverst til højre på fotoet.

"Fantastisk" og "en drøm" lød omkvædet fra AUs ledelse efter at det efter måneders forlydender blev offentliggjort i begyndelsen af januar, at **AUs forskningsfond** – skabt på salget af Cheminova – køber Kommunehospitalet, som fonden så istandsætter til "lækre faciliteter", og som AU så lejer sig ind i.

Forskningsfonden er skabt på milliardformue efter salget af Cheminova sidste år og det er formelt fondens ejendomsselskab (FEAS), som køber og udlejer. Selskabet føjer med købet 110.000 kvm. til et eksisterende ejerskab på 115.000 kvm på forskellige lokaliteter i Aarhus (fx Nobelparken samt bygninger i Katrinebjergområdet).

Planen er at skabe forskningsfaciliteter, studenterboliger, erhvervs- og innovationstiltag samt et helt nyt studie- og bymiljø. AU får mulighed for at flytte og samle aktiviteter.

Indirekte kritik af SEA-ordningen

Købet er interessant i lyset af, at AU – som til forskel fra KU har sin egen milliardfond – med manøvren markerer, at man

vil undgå **den statslige SEA-ordning**. I SEA-ordningen lejer nogle universiteter sig frivilligt eller ufrivilligt ind i SEAs lokaler. KUs alvorligste problem med ordningen er, at lejen er dyr, fordi den skal give et trecifret millionoverskud til Finansministeriet, og at byggeprojekter er bureaukratiske.

Midt i december offentliggjorde Bygningsstyrelsen / Finansministeriet / Uni-ministeriet dog en reformmodel for SEA-ordningen. Tilingen bag forskningsfondens køb var påfaldende, for den indikerer, at Finansministeriet og Uni-ministeriet havde travlt med at fastlåse KU i den såkaldte SEA-ordning i december inden AU offentliggjorde sin indirekte afvisning af SEA-lejer.

Ministerierne gav KUs ansøgning om bygningssejleje et markant NEJ. Staten vil ikke afgive styringen af KUs bygninger. Men som en imødekommeelse af kritikere vil **Bygningsstyrelsen reformere** eller lempe rammerne i husleje-ordningen og forvaltningen, hvilket dog ikke forventes at nedsætte KUs huslejeudgifter.

Flytning fra SEA-lejemål

CBS og DTU står udenfor SEA-ordningen med forskellige selvejemodeller. Og nu kan AU så fravælge de dårligste dele af SEA-modellen ved at leje sig ind hos en anden part.

Ved pressemødet om købet/salget var det nærmeste af en kritik af SEA-modellen dog **bestyrelsesformand Michael Christiansens** analyse af fordelene: "Det er *once in a lifetime* at man får mulighed for at købe så stort et kompleks og føje den sammen med den eksisterende bygningsmasse".

Der åbnes nu op for, at AU over en årrække kan flytte aktiviteter fra SEA-lejemål til selvejede lokaler. AUs ledelse og Forskningsfonden skal nu forhandle de nærmere vilkår, indflytningstakt og husleje. Når lejeaftale er forhandlet på plads, skal Folketingets finansudvalg – efter at Finansministeriets regnedrenge har analyseret sagen – godkende, at AU indirekte trækker sig fra SEA-ordningen.

ADVARSEL: Nye politiske styringsmekanismer på vej

Af lektor LEIF SØNDERGAARD, fmd. f. DMs ULAB

Det lignede en feberredning, men kunne også være en god nyhed, da uni-minister Esben Lunde Larsen (V) kommenterede KU-humanioras varslede neddrøslinger af sprog- og kultur-fagområder med, at han ville lave en sprogstrategi for universiteterne.

Men det er værd at lægge mærke til, hvad der skal være kriterierne for strategien. Ministeren fortalte lige ud til BERLINGSKE, at strategiens kriterier skal være *"erhvervslivets efterspørgsel, og det som tjener Danmarks udenrigspolitiske interesser"*, som altså skal være det, som prioriteres og uddeles penge og studiepladser efter. (Meget sigende nævnte Esben Lunde ikke sit favorit-signalord "dannelse" blandt kriterierne).

Ministerens signalerer hermed helt nye politiske styringsmekanismer, hvor det ikke er diversitet og faglig kvalitet, som skal være målestokken for fagudbud og forskningen på universiteterne. Det skal være nytteværdien for erhvervslivet og for regeringens internationale interesser.

Ministerens markering hænger i høj grad sammen med hans ønske om at ændre det gældende taxameter-system, hvor uddannelser får bevillinger pr. bestået studerende (STÅ). Der kan siges meget dårligt om systemets uhenigtsmæssigheder, herunder at det ikke giver incitament til kvalitet men til masse (indtægter). Men systemet er objektivt, og derfor har talrige evalueringer gennem de sidste 20 år ikke kunnet pege på et bedre system. Heller ikke ministerens Deloitte-rapport giver argumenter for skrotningen, selv om den påviser en kraftig underfinansiering af undervisningen (SE FORSKERforum 290's analyse: *"En minister uden begrundelser"*).

Ministeren har altså ingen begrundelse for at skrotte taxametersystemet. Ministeren og Finansministeriet har imidlertid et politisk ønske om et nyt bevillingssystem, der skal indføre nye politiske styringsmekanismer, hvor Ministeren og

“ Der kommer nye strategier og bevillingssystemer

Finansministeren kan skrue på knapperne; mekanismer som ikke er baseret på objektive mål, men på politiske studier og erhvervslivets lobbyisme.

Derfor er der al mulig grund til at følge nøje med i den kommende tid, for Ministeren har i månedsvis haft en embedsmandsgruppe til at udarbejde en model for et sådant nyt bevillingssystem.

Og det vil være en overraskelse, hvis embedsmændene ikke konstruere en model, der angiveligt vil fremme beskæftigelse, erhvervslivets behov, fremme regionale uddannelses tilbud og forbedre Danmarks internationale konkurrenceevne. Og så vil de formentlig relancere Produktivitetskommissionens model (2014), hvori der er inkluderet et løn- og beskæftigelsestaksometer. Høj lønindkomst hos en faggruppe på stås at indikere høj evne til at skabe samfundsværdi, så disse uddannelsen af sådanne grupper skulle fremmes ved høje uddannelses-taxametre. Hermed kan man få en incitaments-struktur på universiteterne, hvor markedsinteresser (og formentlig politiske interesser) kan diktere, hvor de attraktive uddannelser findes og opbygges og hvor der er "mindre nyttige" uddannelser, som skal nedprioriteres.

Både når det gælder sprogstrategien og ministerens tanker om en fornyet bevillingsstruktur ligger en raffineret forandring af grundideen i et frit uddannelsessystem. De nye styringsmekanismer vil ikke være objektive, men politisk bestemte, og det betyder at Ministeren vil være med til at bestemme, hvad der skal prioriteres og ikke prioriteres. Han får et redskab – formentlig med "god" vejledning af erhvervslivet og politiserede embedsmænd - til at styre ned i detaljen

på fagudbud og undervisning. Og det vil ikke kun være humanioras "unyttige" småfag, som rammes, for mekanismen vil formentlig også blive udbredt til andre fagområder, som Ministeren med denne model vil have mulighed for at klemme økonomisk. De kan få *"an offer, you can't refuse..."*.

Lige nu hedder det sig, at der er åbent for indmeldinger og debat. Men Ministeriets køreplan for den politiske proces er, at den nedsatte embedsmandsgruppe lægger hoved-sporet ved at præsentere en ramme med nogle givne præmisser / kriterier. Efterfølgende kan organisationer og universiteter komme med (tekniske) kommentarer og der skal angiveligt være debat. Men al erfaring viser med sådanne køreplaner er, at når et forslag præsenteres er det forud-godkendt af politikerne, så i praksis er det kun små detaljer der kan ændres, medens hovedpræmisser og -formål står uforandret tilbage.

Denne raffinerede ændring af uddannelsessiden ligner til forveksling det, der er sket på forskningsområdet. Her er de 2% årlige besparelser gået ind i en omstillingspulje for derefter at bliver returneret til politisk bestemte forskningsprojekter.

Det er de færreste forskere, der kan forske alene på sine basisbevillinger, så man er tvunget til at jage fondsbevillinger. Og de offentlige fondes penge kasser beskæres eller målrettes mod erhvervs- eller projektrettede formål. I bunden af det system findes de små kulturbærende områder – og nye forskningsfelter, som endnu ikke har opnået anerkendelse.

Jeg frygter, at der kommer nye strategier og bevillingssystemer, som i liberal indpakning vil være raffinerede styrings-systemer, der vil være kortsigtede og skade universiteternes muligheder for at medvirke til udviklingen af vores samfund som civiliseret og dannet.

Turbo: Nyt politiseret bevillingssystem

Deloitte fik 7,7 mio. uden at opfylde sine kontraktlige forpligtelser. Ministeren er tilsyneladende ligeglad, han forfølger sit spor, som embedsmænd arbejder turbo på

Uni-minister Esben Lunde Larsen (V) vil have en ny bevillingsmodel til erstatning af det eksisterende taxameter-system. Som begrundelse for at skrotte taxametersystemet, har ministeren fået lavet en konsulentrapport fra Deloitte. Men i afrapporteringen er der ingen analyser eller kritik af taxametersystemet?

Og da SF'eren Jacob Mark eftersøgte analysen og kritikken, blev han i Folketinget spist af med ikke-svar (fx generelle udredninger på konkrete spørgsmål). Ikke-svarene afslørede, at ministeren ingen begrundelser har. Og SF'eren fik afsløret, at ministerens alibi i form af en ekspert-rapport ikke findes, for Deloitte's taxameter-rapport besvarer slet ikke den stillede opgave, som Ministeren har betalt 7,7 mio. + moms for at få analyser på...

Konsulentrapport til 7,7 mio.: Penge ud af vinduet?

Deloitte-rapporten havde især to opgaver, nemlig

- dels at kortlægge de nuværende bevillingsmekanismer (dvs. bl.a. analysere taxametersystemet) og
- dels at opstille en eller flere modeller til erstatning for taxametersystemet (jf. den kontraktlige opgavebeskrivelse).

Men Ministeren har ikke villet frigive Deloitte's fulde rapportering og besvarelse af kontraktens opgavekrav - hvis den da findes. Og Ministerens forklaringer var ikke-svar.

Det spil gider SF'eren ikke deltage, så nu har direkte spurgt, om Ministeren er enig i, at Deloitte faktisk har fået 7,7 mio. + moms for ikke at opfylde sin opgave og kontrakt-vilkårene?

Turbo på embedsmandsudvalg

Ministerens manglende begrundelser for at skrotte taxametersystemet indikerer, at Ministeren er ligeglad med, om han kan dokumentere kritik af taxametersystemet. Han vil bare af med det objektive taxametersystem, og erstatte det med et mere politisk fleksibelt system, som kan

imødekomme erhvervslivets interesser og hans regionalpolitiske markeringer.

Skeptikerne mener, at ministeren bare vil indføre et nyt styringssystem.

Men Ministeren har travlt med at lægge sit spor til den nye model. En embedsmandsgruppe med regnedrenge fra Finansministeriet og fra Uddannelsesministeriet har siden oktober arbejdet med et nyt forslag.

Og for at få en demokratisk legitimation på processen har Ministeren så inviteret offentligheden ind: ”Interesse-rede parter” kan indtil 29. januar komme med skriftlige forslag til modeller for et nyt bevillingssystem.

Og så har han etableret ”en dialog-gruppe” med repræsentanter fra en række organisationer, skal så have deltaget i evaluering af det indkomne. Her er indbudt arbejdsmarkedets parter - hvis interesser kan udligne hinanden, så Ministeren får frit politisk spillerum (De indbudte er DI, Dansk Erhverv, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, LO, FTF, Danske Regioner,

KL, IDA, Djøf, DM og Akademikerne (AC). (Frist for indmelding af repræsentant var 22. januar).

Dialog-mødes signal: Produktivitetsudvalget lægger spor

Det er bemærkelsesværdigt, at uni-rektorer ikke indbudt som formel ”dialogpart”. Heller ikke repræsentanter fra forskellige fagområder (fra humaniora, samfundsvidenskab m.fl.), som hver især har analyser synspunkter på bevillingssystemet. Ministeriet nøjes med at indbyde dem til korridoren, idet ”ministeriet løbende vil drøfte elementer fra arbejdet med uddannelsesinstitutioner, studenterorganisation m.fl.”

Et aktuelt vigtigt pejlemærke på, *hvor langt processen er og hvor den skal hen* gives 4. februar. Her afholdes et stort dialogmøde med alt hvad der kan krybe og gå af interessenter fra uni-rektorer over uni-ledelser til studenterorganisationer, fra arbejdsgiverne i Dansk Industri over LO til DM, fra professionshøjskolerne til søfartsskolerne m.fl.

Men det vigtigste signal er, at det af dagens program fremgår, at Ministeren har lagt sit spor for modellen. Keyspeakeren kommer ikke fra rektorkredsen, der synes at taxametersystemet er objektivt og det-mindst-ringe. Keyspeaker er en særligt indkaldt ekspert: Økonomiprofessor Carl-Johan Lars Dalgaard, som skal repræsentere Produktivitetskommissionens konklusioner, der øjensynligt skal sætte rammerne.

Og for dem med korttids-hukommelse så handlede Kommissionens forslag om indførelse af incitamentsstrukturer, fx et fag-differentieret ”indkomst-taxameter”: Fag med høj livsløn - højt taxameter. Og omvendt.

SE NÆSTE SIDE: Den mest magtfulde ...

FORSKERforum har igennem de seneste måneder efterlyst den fulde Deloitte-rapport om taxametersystemet m.m., fordi den frivogne rapportering er en pixi-udgave af det, som fremgik af Deloitte's opgavebeskrivelse. Så enten har Deloitte ikke opfyldt sine kontraktlige forpligtelser eller også findes der faktisk en rapportering, som Ministeriet ikke vil frigive?

Deloitte.

HEMMELIG

Hovedrapport:
Omkostningsanalyse
af de videregående
uddannelser

Den mest magtfulde embedsmand

- for forsknings og uni-området er økonomisk hard-liner. Hun er tilhænger af incitamenter og relevanskriterier og har foreslået et indkomst-taxameter til afløsning af taxametersystemet

Hvem er hun? Skal FORSKERforum nu også til at bringe Rigmor Mydtskov-fotos af royale og adelige? Sådant vil reaktionen nok være hos mange, når de ser den staltelige hovedperson posere i MÅNEDENS foto.

Men fotoet er skam ganske sagligt og relevant, for kvinden på fotoet får faktisk stor indflydelse på dine arbejdsbetingelser som forsker eller uni-ansat. Kvinden er nemlig landets mest magtfulde embedsmand på uni- og forskningsfronten, og fotoet er et officielt pressefoto fra Uddannelsesministeriet. Hun hedder Agnete Gersing og har været ministeriets nye departementschef siden 1. november.

Hun afløste den mangeårige dept.chef Uffe Toudal, der blev parallelflyttet til dept.-chef i et andet ministerium, idet den nye regering og Esben Lunde Larsen (V) tilsyneladende mente, at Toudals gerninger under eks-minister Sofie Carsten Nielsen (Rad.) var for belastende, eller at Esben Lunde bare havde en dårlig kemi med ham.

Økonom og hard-liner

Læsere med historisk hukommelse vil formentlig opleve, at fotoet sender associationer i retning af undervisningsministeriet mytologiske departementschef Inge Thygesen, der var dept.chef i perioden 1985-1997, hvor hun fik tilnavnet "Isdronningen" på grund af sin forvaltningsstil, sin arrogance og fremtoning. Hun var meget markant og lagde ikke skjul på sine politisk liberale sympatier.

Sammenligningen med Inge Thygesen er ikke tilfældig, for både Thygesen og Gersing har baggrund som **økonomer** og med karrierer, der var / er funderet i det magtfulde Finansministerium. Og som Thygesen er Gersing i øvrigt kendt som økonomisk hard-liner.

Hun er økonom (cand.polit.) og en meget rutineret embedskvinde med karriere forud i de hårde økonomi-ministerier. Hun har haft cheftillinger (1996-99) og været afdelingschef i Finansministeriet (2000-2005). Senest kom hun

fra fem år i en direktørstilling i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Gersing har i nogle år været en bobler til en dept.chef-post. Hun var faktisk tipset til at indtage den næstmest magtfulde dept.chef-post i Finansministeriet i 2010 (den mest magtfulde er i Statsministeriet). Den stod hun til at få på baggrund af sit ry som effektiv og driftssikker, samtidig med at hun havde det politiske netværk i orden, bl.a. efter årene i Statsministeriet.

Tæft for tidens politiske krav

Hendes karriere-cv viser, at hun også kan begå sig som moderne embedsmand i det politiske system. Det beviste hun som sekretariatsleder (departementsråd) for Globaliseringsrådet (2005-06). Hvis hun ved noget om forskning og uddannelse, er det herfra.

Hun har også tæft for tidsånden, idet hun sagde ja til at være medlem af Produktivitets-kommissionen (2012-14). Det var en "uafhængig" kommissionen under ledelse af økonomiprofessor Peter Birch Sørensen (hvor de otte medlemmer var udpeget som "særligt sagkyndige" og ikke som institutions-repræsentanter). Kommissionen kom bl.a. med kontroversielle analyser af studietider, og hvad der bør være samfundsrelevante uddannelser.

Ministerens stand-in

I ministeriet har hun straks fået brug for færdigheder som hard-liner, når hun skal give uni-ministeren backing til regeringens drastiske og upopulære besparelser på uni-uddannelserne. Hun tager også opgaver i den politiske gråzone.

Ministeren sendte hende som sin stand-in ved en konference med hundreder af skeptiske forskere, hvor hun fik den utaknemmelige opgave at retfærdiggøre hidsige nedskæringer på forskningsrådene.

Uni-rectorerne har også slået sig på hende, bl.a. da de i december protesterede over et løftebrud fra minister Esben Lunde. Han dikterede overraskende nye pålæg i den dimensioneringsmodel, som

rectorerne troede var færdig-forhandlet og aftalt. Men her gemte ministeren sig igen bag sin departementschef, som svarede beklagende tilbage, at der tilsyneladende er "forskellige opfattelser af", hvordan dimensioneringen årligt skal opgøres. (Se FORSKERforum.dk 7.12).

Ny finansieringsmodel: Indkomst-taxameter

Og netop nu er hun chefen for de embedsmænd, der er i gang med at skrue en ny bevillingsmodel sammen til erstatning af den nuværende taxametermodel, som hun selv var med til at kritisere i Produktivitets-kommissionen. Her blev det kritiseret, at taxameter-bevillinger ikke er incitamentsbårne og ikke fremmer kvalitet.

Kommissionen lavede mikro-økonomiske analyser af beskæftigelse som relevanskriterium nummer et. Man konkluderede, at høj lønindkomst indikerer høj samfundsværdi for nogle uddannelser (fx økonomifaget), mens lav løn indikerer lav samfundsværdi (fx humaniora). Og kommissionen foreslog så (2012) indførelse af et fag-differentieret "indkomst-taxameter": Høj livsløn – højt taxameter. Lav livsløn – lavt taxameter. Hermed kan man få indført kontant markedsøkonomi på uni'erne, som får (økonomiske) incitamenter til at satse på bestemte uddannelser og nedprioritere andre.

Nu har Gersing fået magt til at rådgivet ministeren i den retning. Og aktuelt er hun med til at lægge sporet for en embedsmandsgruppe, som – bag lukkede døre – arbejder på højtryk for at skrue en model sammen. I det lys er det faktisk et sandsynligt scenario, at minister Esben Lunde Larsen om nogle måneder vil præsentere en bevillingsmodel, hvor relevanskriteriet står stærkt, og hvor relevans især udmåles i et "indkomst-afhængigt taxameter".

Opbakning fra fremtrædende økonomer og fra Finansministeriet vil hun ikke mangle.

(Foto: Kim Vaskler)

KU-teologis dekan var i begyndelsen af december blevet overbevist om, at der er så store problemer i **Esben Lunde Larsens** ph.d.-afhandling, at der enten er tale om brud på god videnskabelig skik eller om uredelighed. Det skete efter ugevis med afsløringer af plagiat og genbrug i afhandlingen, og efter at Esben Lunde havde selvanmeldt afhandlingen til KU-teologi, delvis for at undgå yderligere presseboringer i sagen, så han selv kunne afvise at kommentere sagen ”mens den verserer”.

KU-teologi var efter tre ugers granskning – 36 dage efter at FORSKERforum afslørede fusk i hans CV – nået frem til, at der var noget at komme efter: man havde fundet en række eksempler på plagiat og selvplagiat’ og det mest kriminelle blev udpeget som:

1) Fem tekster, hvor der er sammenfald mellem ph.d.-afhandlingen, uden at kilderne er angivet.

Esbens plagiater: Grim fusk

KUs Praksisudvalg er i gang med at votere. I vid

– og afgørelsen kan blive en salomo

2) Et snævert tekstsammenfald med et arbejde af en anden forfatter uden henvisning og desuden løsere sammenfald med en bog skrevet af en tredje forfatter.

”Vores undersøgelser sætter spørgsmålstegn ved, om afhandlingen overholder normerne for god videnskabelig skik. Og det vil jeg nu gerne have afgjort. Men det er et område, hvor der ikke er en facitliste. I vurderingen indgår bl.a. plagieringens omfang, karakter og kontekst”, udtalte **dekan Kirsten Busch Nielsen**.

Der fremgår ikke af dekanens ’anklageskrift’ at Praksisudvalget skal begrænse sig til de nævnte punkter, så udvalget kan også vælge at inddrage FORSKERforums og Ekstra Bladets afsløringer, hvis udvalget vil.

Anklageskriftet

Når KU-teologis tilskæring af kommissoriet er gjort, så ken Praksisudvalget undersøge, om der i bedste fald er tale om brud på **’god videnskabelig skik’**. Hvis Praksisudvalget imidlertid vurderer, at der kan være tale om den alvorligere fuskgrad **’uredelighed’**, fremgår af udvalgets statutter, at sagen skal indklages for Uredelighedsudvalget UVVU – og så bliver sagen langt alvorligere for Esben Lunde. UVVU har jo senest har været i stort omtalte sager med Klarlund, Penkowa og Helmuth Nyborg.

Men Praksisudvalget kan dog også overhales, hvis nogen finder på at anmelde Esben Lunde direkte til UVVU (Uredelighedsudvalget), for så suspenderer det Praksisudvalgets arbejde, hvis ellers UVVU vælger at antage og realitetsbehandle klagen.

Selve ”anklageskriftet” er langtfra ligegyldigt, ligesom der er stor forskel på Praksisudvalget og UVVU. Hvad er det som nu bliver undersøgt, og hvad er det, han kan blive dømt hhv. frikendt for? Det spænder fra, at Praksisudvalget nøjes med at dømme Esben Lundes handlinger **’uagtsomhed og sjusk’** og så er konsekvenserne ukendte. Hvis derimod UVVU dømmer hans handlinger som forsætlige eller som ’grov uagtsomhed’, så er det i den rigtig grimme kategori **’uredelighed’**, og så frakendes han utvivlsomt sin ph.d.-grad.

Strammer: Selvplagiat alvorligt

Sagen tegner til at blive en sejtrækker. Blandt forsknings-eksperter er der imidlertid uenighed om, hvor grove Esben Lundes forseelser er og hvilke konsekvenser, det bør få. **KU-professor Heine Andersen** har fulgt sagen og har af DR-journalister fået forelagt konkrete eksempler på genbrug i sidste uge. Han tøver ikke med at kalde Esben Lundes praksis for ’uredelig’:

”Af ukendte grunde aflyste DR så interview med mig om genbrugen. Her ville jeg have sagt, at forskere selvfølgelig skal anføre citationstegn, hvis man refererer til andre end sig selv, og hvis man referer sig selv fra tidligere. Og det er åbenlyst ekstra belastende og mistænkeligt, at Esben Lunde ikke har anført specialet på sin kildeliste til ph.d.en. Man kan altså ikke få point to gange for den samme præstation på universitetet! Og hvad er der tilbage af ph.d.en, hvis man piller genbrugen ud?”, spørger han, der tidligere har siddet i KUs praksisudvalg.

”Det er min vurdering, at der efterhånden er dukket så mange – i alt over 20? – eksempler på uregelmæssigheder op, at det er over grænsen for, hvad der kan undskyldes som ’sjusk’. Genbrugen er helt konkret i strid med KU’s eget ordensreglement, hvoraf det af §2 stk 5 fremgår, at fx genbrug af egen tekst (autocitat) uden kildehenvisning og citationstegn er ’brud på god videnskabelig praksis’ eller ’videnskabelig uredelighed’, mener sociologiprofessoren.

Han vurderer, at hvis forseelserne blev indbragt her og nu – han gør det ikke selv – for UVVU, så ville det blive bedømt som ’grov uagtsomhed’ – altså ’uredelighed’ i UVVUs forstand:

”Og hvis nogle ikke vil dømme det uredelighed, så er det udtryk for et skred i standarderne ...”, siger han, som dog er helt bevidst om, at der er risiko for, at der går politik i sagen, så det vil påvirke, hvordan såvel Praksisudvalget som UVVU vil vurdere sagen.

Esben kendte ikke etik-regler

Esben Lunde Larsen forsvarede sig i december Folketingssamråd mod plagiat- og genbrugs-afsløringer ved at henvise til, at han ikke var klar over, at der var noget, der hedder ”selvplagiat”. Og da FORSKERforum så spurgte, hvorfor han ikke kender til den del af god forskningsskik, når der undervises i det både på første og anden del på teologi, svarede han udenom ved at henvise til, at nu skal KUs praksisudvalg jo ”tage stilling til, hvad begrebet selvplagiat betyder ...”.

Noget kunne tyde på, at Esben Lunde aldrig har fået kurser i god forskningsskik. Det vil KU-teologi vil imidlertid ikke give FORSKERforum aktindsigt i, herunder om han har deltaget i de standardiserede ph.d.-kurser, hvor gode forskningsmanerer hører til pensum.

Derfor kan FORSKERforum heller ikke få opklaret det nærliggende spørgsmål om, hvorfor Esben Lundes ph.d.-vejleder Hans Raun Iversen – som burde kende Esben Lundes speciale – ikke kendte selvplagiat-reglerne. Og krævede dem overholdt i ph.d.en, fx ved at anfægte det store tema-sammenfald mellem speciale / ph.d.-afhandling (genbrug?). Vejleder kunne også have påpeget, at specialet for en god ordens skyld burde anføres på ph.d.ens litteraturliste.

eller bare uagtsomme fejl?

videnskabsmiljøet findes strammere og slappere
nisk blanding af faglighed og politik

Mellempositionen: Sjusk men ikke fusk

KU-professor Peter Sandøe står på en mindre skråsikker position. Han tvivler på, om det foreliggende grundlag kan føre til, at Lunde Larsen ligefrem kendes 'uredelig' i UVVUsk forstand. Sandøe er næstformand i KUs Praksisudvalg, men har erklæret sig inhabil i sagsbehandlingen, fordi han nåede at udtale sig om sagen før den blev indklaget.

Men hans vurdering lyder, at "Samlet set – inklusive de seneste eksempler på genbrug, som DR har vist mig – kan Esben Lunde højst blive dømt på såkaldt 'fravær af god praksis', populært sagt sjusk, men ikke fusk. Han burde A) have angivet den kilde i konklusionen, hvor der er et skjult citat, B) have angivet sit speciale blandt kilderne til ph.d.en, og C) have anført kilder de andre steder, hvor han citerer sig selv. Jeg tvivler altså på, at disse mangler rækker til en uredelighedsdom hos UVVU".

Sandøe mener dog, at han som vejleder og bedømmer ville have grebet sagen anderledes an: "Nu er jeg jo ikke Grundtvig-specialist. Men jeg ville nok i alle tilfælde have krævet nogle formaliteter bragt i orden, inkl. citatpraksis m.m., før afhandlingen blev afleveret til bedømmelse. Og på samme måde som bedømmer: På det foreliggende grundlag havde det været naturligt at bede kandidaten om at rette afhandlingen, inden den kunne antages. Men det er jo nemt nok at sige her bagefter, hvor der rejses tvivl om afhandlingens opfyldelse af diverse standarder...".

Sandøe har også markeret (Weekendavisen 18. dec.) at det er uklart, hvor alvorligt det teologiske område takserer plagiering og selvplagiering. Og så antyder han et muligt musehul, som Praksisudvalget kan bruge til at slippe ud af sit dilemma, nemlig henvisning til, at plagiat-standarder ikke er klokkeklare: Teologis standarder for "plagiering" og "selvplagiering" er nemlig uklare. Og KU har i sin fremlæggelse af sagen ladet det stå åbent, hvad der er plagiat. Og dermed antyder han også, at Praksisudvalget kan lande sagen den vej.

Slappere: Frikendt for selvplagiat er normalt

Mens FORSKERforum har haft rigtig svært ved at få kyndige til citat i den kontroversielle sag "indtil Praksisudvalget har talt", så kommenterede SDU-professor Kjeld Møller Pedersen netop det aspekt:

"Der har været forbavsende få forskerkommentarer i forbindelse med Lunde Larsen-sagen. Mange forskere viger tilbage fra at kaste sten, fordi de selv bor i et glas-hus, og ingen har reglerne som paratviden" (WA 8.1 2016).

Og så gik han ellers ind med støtte til Esben Lunde, som han mente var udsat fra "kalkunjagt fra mediernes side"; mediernes lugtede "kristent ministerblod".

SDU-professoren mener at plagieringsbeskyldninger (af populærvidenskabeligt materiale til ph.d.en) mod ministeren "tangerer smålighed", men ikke mindst fordi selvplagiering i kandidat-specialer (efter den naturvidenskabelige 3+5-ordning) er helt normalt og uredelighedsbeskyldninger derfor har "nærmest komiske former".

'Dommerne' i KUs Praksisudvalget

Professor Michael Sørensen, Nat
Professor Thomas Riis (formand), Jura
Professor Hanne Foss Hansen, Samf
Professor Barbara Ann Halkier, Nat
Lektor Klemens Kappel, Hum
Professor Lauge O. Nielsen, Teologi
Professor Michael Kjær, Sund
Professor Peter Sandøe, næstfm., Sund

Scenario: En salomonisk løsning

Sagen tegner til at blive en sejtrækker og kilde til faglige tvister – uanset om den afgøres i Praksisudvalget eller i UVVU – for det bliver en hårfin bedømmelse, hvor grove Esben Lundes forsømmelser vurderes. Blandt videnskabs eksperter – og blandt fagområder er der – som det fremgår – stor uenighed om kriterierne for, hvad der skal kaldes plagiat, selvplagiat og 'uredelighed'.

Og når nogle samtidig kan henvise til, at der ikke findes nagelfaste standarder for, hvad der er plagiat og selv-plagiat vil "dommerne" have stort spillerum til at lave en hensigtsmæssig landing, som imødekommer politiske og forvaltningsmæssige konsensus-interesser i sagen.

Der er således en vis sandsynlighed for, at som sagen er lagt op vil den blive landet på en salomonisk konklusion om, at regelgrundlaget er uklart, og at det bør strammes op. Hvad angår de konkrete plagiatanklager vil der dog konstateres tilfælde af "dårlig videnskabelig skik" i afhandlingen, men da det ikke er bevidste forsøg på vildledning", nøjes Esben Lunde med at få en løftet pegefing. Det betyder del-frikendelser for dem på anklagebænken, dvs.

- for Esben Lunde, som beholder sin ph.d., og regeringen, der slipper for en pinlig sag om en fuskminister,
 - for vejleder og bedømmere som slipper for konkret kritik for manglende punktighed,
 - for KU-teologi, som ikke får påtaler for ikke at kontrollere kvalitet og standarder og
 - for ph.d.-systemet, der slipper for kritisk påtale af sine kvalitets-sikringer.
- Sådan kan den konkrete sag lande.

Men hermed vil der ikke være sat endeligt punktum. I forskerverdenen vil sagen – uanset om den afgøres i Praksisudvalget eller i UVVU – skabe debat om STANDARDER og om HVAD der er plagiat, for der er meget varierende krav og tolerancer mellem fagområder og videnskabsmiljøer...

Medier: 'Kalkunja

Er plagiatsagen kalkunjagt på Esben Lunde? Nej siger videnskabsprofessor: Den er vigtig for vores standa

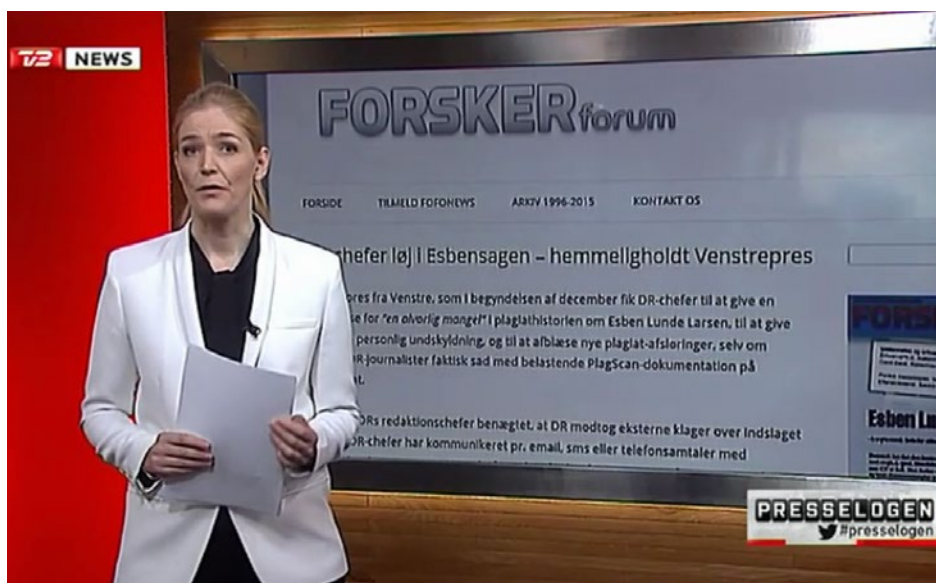
Nogle medier og kommentatorer har bagatelliseret Esben Lundes plagiater til at være skabt af andre mediers "kalkun-jagt" på ministeren. Og bortset fra Ekstra Bladet, FORSKERforum og DR – i en kort periode – har de fleste medier ikke gravet i den historie.

"Bagatelliseringen af sagen som 'kalkunjagt' kan være politisk begrundet, fordi nogle vil forsvare ministeren. Men det kan også afspejle, at nogle ikke er helt klar over, hvor vigtigt regler og standarder er for forskerverdenen.", siger **sociologiprofessor Heine Andersen**, der har nærstuderet plagiatsagen. "Den konkrete sag er jo vigtig for forskerverdenen, dels fordi plagiatsmistanker handler om en forskningsminister og dennes troværdighed. Og dels fordi sagen rejser principielle spørgsmål til regler, etik og standarder i forskerverdenen – som altså også gælder for en forskningsminister ...", forklarer han.

"Der er altså en vigtig og saglig substans i undersøgelsen af Esben Lundes ph.d. Det undrer mig derfor, at dele af pressen – som normalt er interesserede i akademiske forhold – ikke omtaler eller borer i sagen. Men her spiller det utvivlsomt ind, at DR bragte en dramatisk beklagelse af et plagiatsindslag. Det gav offentligheden det indtryk, at der ikke er nogen sag".

DR beklagede Esben Lunde-indslag

DR-journalister havde gravet i Esben Lundes manglende citeringer i ph.d.en, og DR-nyhederne bragte et nyhedsindslag (25.nov). Esben Lundes manglende kildeangivelser i afhandlingens konklusion blev nævnt som et af problemerne, men bagefter valgte DRs nyhedschefer at bringe en dramatisk beklagelse af, at indslaget ikke havde nævnt, at Esben Lunde havde angivet kilderne andre steder i afhandlingen: "Derfor kom historien til at fremstå for ensidig i forhold til beskyldningerne om mulig plagiering i afhandlingen",

17. januar. FORSKERforums historie om DR-redaktørs løgne blev debatteret i mediemagasinet PRESSELOGEN

lød begrundelsen for 'den alvorlige mangel' fra **DR-cheferne Thomas Falbe og Sandy French** (1.dec.).

Og beklagelsen blev så blæst yderligere op. **DRs nyhedsdirektør Ulrik Haagerup** gav sine journalister en skideballe ved at kalde det "Årets brøler" og "frygtelig pinlig". Og Sandy French gav såmænd ministeren en personlig undskyldning.

FORSKERforum undrede sig over dramatikken – især da DR-cheferne benægtede at der var kommet konkrete klager over indslaget – og bad DR om at oplyse de faglige begrundelser bag. Men det nægtede DR at oplyse.

“Den konkrete sag er jo vigtig for forskerverdenen, dels fordi plagiatsmistanker handler om en forskningsminister og dennes troværdighed. Og dels fordi sagen rejser principielle spørgsmål til regler, etik og standarder

Heine Andersen

Videnskabs ekspert: 'DRs Esben-beklagelse usaglig og overdramatiseret

Og selve substansen i beklagelsen var efter **Heine Andersens** vurdering helt i skoven. Han var en af DRs ekspertkilder bag historien:

"Set fra forskerverdenens præmisser var DR-redaktørernes beklagelse af Esben Lunde-omtalen usaglig. Det er da et alvorligt problem, at afhandlingens konklusion ikke klart angiver, hvad der er de nye erkendelser og hvordan det relaterer sig til anden forskning. Derfor er kildeangivelse så vigtig i konklusionen, og det er netop en af de forsømmelser, som KUs Praksisudvalget nu skal dømme om", forklarer han. "DR's dramatiske beklagelse som 'en alvorlig mangel' byggede således på en detalje og var helt ude af proportioner, for det gav offentligheden det indtryk, at DR faktisk dementerede hele historien".

Og DRs redaktører tog tilsyneladende også den drastiske beslutning at aflyse al videre gravning i fusk i ph.d.en, for DR-journalister aflyste et interview med Heine Andersen uden begrundelse, efter

agt på Esben ...

der. Og så undrer han sig rigtig meget over DRs beklagelse af Esben-indslag

at de havde udleveret PlagScan-analyser af ph.d.en, som viste 8-15 klare tilfælde af plagiat. Men den belastende dokumentation på plagiat ville DR-redaktørerne tilsyneladende ikke offentliggøre. Og det betød så, at FORSKERforum og Ekstra Bladet kunne nå at lave sine PlagScan-analyser et par uger senere. Som kom på Ekstra Bladets forside, hvilket viser, at DR fravalgte at bringe ”en god historie ...”

DR-chef løj for FORSKERforum

FORSKERforum interviewede i december DR-redaktør **Sandy French**, og hun godkendte bagefter spørgsmål / svar, hvor hun blandt andet forklarede, at beklagelsen ikke skyldtes klager, og at man i øvrigt slet ingen henvendelser havde fået fra Venstre. På et udtrykkeligt spørgsmål om, hvorvidt DR havde fået telefoniske eller andre henvendelser ang. nyhedsindslaget fra Venstre (v. spindoktor Marie Hjortdal) svarede hun:

”Jeg og DR modtog ingen klager eller henvendelser fra Venstre eller fra andre parter, ud over det fremsendte. Hvad angår

“ DR’s dramatiske beklagelse som ’en alvorlig mangel’ byggede således på en detalje og var helt ude af proportioner, for det gav offentligheden det indtryk, at DR faktisk dementerede hele historien
Heine Andersen

Marie Hjortdal har jeg haft en kort telefonisk snak med hende for at få organiseret et interview med ministeren” og ”Beklagelsen var alene et resultat af interne vurderinger om, hvorvidt indslaget var godt nok og fyldestgørende. Og det vurderede vi ikke, at det var. Derfor beklagelsen”.

Men det svar var løgn, afslørede aktindsigt, som FORSKERforum fik i Uni-ministeriet. DR-chefen hemmeligholdt nemlig mail-korrespondance med Esben Lundes spindoktor Marie Hjortlund. Spindoktoren klagede nemlig til to DR-chefer, herunder Sandy French (over to menige journalisters graven i Esben Lunde-sagen): *”Kære Sandy. Når du nu er i gang med at kigge på indslaget om Esben ...”.*

DR-chef løj videre på TV

Da DR-chefen så blev konfronteret med løgten forklarede hun, at hun havde ”glemt” henvendelserne, men at de i øvrigt ikke var vigtige. Det var jo ikke tale om ”klager”, men bare en del af det almindelige journalistiske arbejde, *”på vanlig vis som henvendelser fra andre kilder, pressechefer, ministre, rådgivere, organisationsfolk m.fl., der har mere eller mindre gode forslag til vores journalistik”.*

Og i TV2’s PRESSELOGEN løj hun så lystigt videre ved at løbe fra sin citatgodkendelse (ovenfor) ved at hævde, at hun *”gentagne gange”* havde forklaret for FORSKERforum, at der selvfølgelig havde været kontakter til Esben Lundes spindoktor i hele processen *”og FORSKERforum vælger ikke at bringe det”* – direkte i modstrid med hendes egen citatgodkendelse.

Men PRESSELOGENS redaktører gav dog FORSKERforum.dk kritik for at skrive: **”Det var pres fra Venstre, som i begyndelsen af december fik DR-chefer til at give en beklagelse ...”** Spindoktorens klage kunne være en indikation på påstanden. Men da der ikke var konkrete beviser og – ”en rygende pistol” – og derfor var det en uberettiget påstand, som FORSKERforum ikke burde have bragt.

Heine Andersen: ”Jeg ved intet om Venstres eller andres mulige indblanding. Men DRs dramatiske beklagelse var altså underlig; hvad fremprovokerede den? Det er underligt, at ikke flere medier har boret i det...”

Esben ideologi: Sig

Der er en skærende kontrast mellem Esben Lundes ph.d. og så hans faktiske uni-politik, si

”Som minister har Esben Lunde meldt ud med de værdipolitiske signalord som dannelse, forskningsfrihed og kvalitet, men der er altså en skærende kontrast mellem Esben Lundes helt abstrakte, ideologiske fremstillinger om disse elementer og så hans faktiske politik”, siger KU-lektor Sune Auken. ”Når han som minister står bag drastiske nedskæringer, som betyder, at vi på KU-humaniora skal skære vores grund-ressourcer med 16 pct. over fire år, så er det indlysende en reduktion i den frie forskning og noget, som direkte underminerer forskningsfriheden. Og når politikerne sender forskningsbevillinger i bestemte retninger, får man jo en stenhård styring og en underminering af forskningsfriheden. Og den førte nedskæringspolitik på uddannelse vil indlysende ikke føre til mere, men til mindre dannelse”.

Sune Auken er både Grundtvigforsker og ph.d.-skoleleder. Han er dermed særdeles kyndig specialist på flere af de kontroverser, som netop nu hersker rundt om Esben Lunde.

Ph.d.ens ideelle tema kontra ministerens politik

Og KU-lektoren har med stor interesse studeret Esben Lundes ph.d., der netop nu nærstudies af KUs Praksisudvalg:

”Jeg vil ikke udtale mig om plagiatmistankerne, men om indholdet i hans ph.d. Og hvis man fortolker Esben Lundes ph.d.-afhandling med positive øjne, kan man måske kalde den ’samfundskritisk’, fordi den tematiserer dilemmaet mellem åndsfrihed og det økonomiske, mellem det frie menneske og så det faktum, at de økonomiske hensyn styrer samfundet og samfundspolitikken. Det er da et højaktuelt tema. Man kan så sætte spørgsmålstegn ved, hvordan Esben Lunde behandler temaet. Og nu – da han er blevet forskningsminister – kan man jo med god ret spørge til, hvordan han faktisk tackler dilemmaet i praksis. Så hans flittige brug af signalord som ’dannelse’ er da en analyse værd”.

Esben Lunde fik chancen i en time i Radio24syv til at uddybe de (samfunds-) kritiske aspekter i ph.d.en, men det kom

“ Det er ren signalpolitik, for vi får jo ikke mere dannelse af, at ministeren siger ordet i hver anden sætning!

Sune Auken

der nu ikke meget ud af. Kort tid efter var filosofen David Budtz Pedersen ude med den analyse, at Esben Lunde er en del af de ung-liberale Venstrefolk, som tør være åndsliberale, fordi de tør tale ideologi og værdipolitik og ikke bare økonomi. Filosofen tolkede Esben Lundes ph.d.-afhandling som en kritik af det endimensionelle menneskesyn, den økonomiske logik fører med sig (INFORMATION 6.januar).

Sune Auken synes også, de aspekter er interessante:

”Så vidt jeg læser Esben Lundes ph.d., er temaet og den ideelle konklusion, at politik ikke kan og må indrettes efter økonomiske rationaler, økonomisme. Dannelsen skal ikke indrettes efter økonomiske hensyn. Samfundsindretningen og -politikken må sigte på at skabe hele og myndige mennesker – herunder dannelse – på andre betingelser end den rene økonomisk baserede ’konkurrencestat’. Og her er det så, at han noget ukonkret inddrager Grundtvigs åndsfrihedsbegreb, som noget nationalt eller antropologisk værn mod økonomismen. Esben Lundes forestilling er vel, at Grundtvigs dannelses- og demokratibegreb danner grundlaget for vores samfund og dermed bidrager til at værne mod økonomismen”, forklarer Sune Auken. ”Men som Grundtvig-forsker må jeg så sige, at det er et halvsvalt projekt, for Grundtvigs menneske- og politiksyn var jo i starten ikke demokratisk, det blev det først tøvende på hans gamle dage”.

Svag og patosbefængt afhandling

Sune Auken har forståelse for, at FORSKERforum har svært ved at afkode, hvad der er den nutidige pointe i Esben Lundes ph.d., og hvad der er det nye, som Esben Lunde har brugt tre år på at finde ud af:

”Nu skal jeg som ph.d.-skoleleder på KU-humaniora jo passe på med, hvad jeg siger – og jeg vil derfor heller ikke udtale mig om, hvorvidt Esben Lunde har lavet plagiat og fusk. Men uden at have strakt den for langt kan jeg roligt sige, at hans ph.d.-afhandling er en blandt flere Grundtvig-afhandlinger fra de sidste 6-7 år og absolut hører til blandt de svageste af dem. Nyhedsværdien i ph.d.en er begrænset. Man kan spørge til kvaliteten og originaliteten i hans analyser – som jo er et krav til en ph.d. Men her har bedømmelsesudvalget måske set noget, som jeg ikke har – og deres bedømmelse er jo fortrolig – så derfor skal jeg ikke komme med skrāsikre udsagn om dette. Men som Grundtvig-forsker tør jeg roligt påstå, at afhandlingen ikke er langt over, hvad der bør antages til forsvar”.

”Afhandlingen er i det hele taget noget patos-befængt og besmykker sig med Grundtvig-citater, og indskriver sig således i en lang tradition for at tage Grundtvig til indtægt for noget nationalt og positivt. Så selve det greb er det svært at overraskes over hos Lunde Larsen. Jeg synes, afhandlingen her gør det på en rigeligt patosbefængt måde. Men hver sin smag.”

Hul tale om sprogfag

Sune Auken giver et konkret eksempel på konsekvenserne af besparelserne. Det bliver umuligt at holde liv i dannelses-måfag på sprogområdet, så uni-ledelserne er nødt til at lukke fag. Senest har KU-humaniora besluttet at lukke for 13 navngivne uddannelser i 2016: Moderne Indien, Eskimologi, Finsk, Hebraisk, Indologi, Sydøstasien, Tibetologi, Klassisk Græsk, Indo-europæisk, Balkanstudier, Indianske Sprog og kulturer, Tyrkisk og Polsk.

”Esben Lunde taler programmatisk om dannelse, kvalitet og

Signalord uden indhold

ger ph.d.-skoleleder og Grundtvig-ekspert.

ANALYSE

internationalisering osv. I interviewet med Radio24syv taler han højstemt om det talte sprogs betydning, om nødvendigheden af at styrke sprogkompetencer i en international verden og om 'tab af sprogkompetencer, som vi må gøre noget ved'. Men i praksis er det jo tomt, for som minister giver han ikke betingelser, så sprogkompetencerne faktisk kan forbedres! Det bliver meget hult, især fordi han ikke som politiker selv spørger, om det nu også er hensigtsmæssigt at 'nødvendighedens politik' skal underminere den internationalisering, som han selv taler om som en nødvendighed. Det er da indlysende samfundsmæssig ufornuft", siger Auken.

"Men lur mig, om han ikke vil fralægge sig ansvaret for nedlæggelse af sprogfagene ved at erklære, at *'det er universitetsledelsernes ansvar at bestemme og styre, hvilke studier der skal være, og deres beslutninger har jeg fuld tillid til'* el.lign. Helt på samme måde, som når han skal svare kritikere, som taler om, at nedskæringer fører til kvalitetsforringelser: *'Jeg har fuld tillid til, at ledelserne vil sørge for, at kvaliteten bibeholdes'* ...".

Dannelsesansvar parkeret i studieordninger?

Når man hører ministeren tale om dannelse er det som ideal, og hvis man skal forstå ham velvilligt, betyder det, han siger, så, at dannelse skal ind i den konkrete undervisning på alle fagområder – humaniora, samfundsvidenskab, nat, teknik, medicin?

"Hans begreb om 'dannelse' i uddannelse er meget idealiseret. Men det er nærliggende at fortolke ham sådan, at han vil have dannelsen ind i selve studierne / studieordninger, når han nu ikke gør noget (økonomisk) for at fremme 'dannelsen', for så bliver det studierne eget ansvar. Det er ren signalpolitik, for vi får jo ikke mere dannelse af, at ministeren siger ordet i hver anden sætning! For virkeligheden er jo, at når de økonomiske ressourcer skæres, så skal uddannelserne rationalisere, og – alt andet lige – så kommer beståelse, gennemførelse og økonomi

“Åndsfrihed og forskningsfrihed er ikke det samme, men sådan er det for ham: Hvis bare ånden er fri i et liberalt samfund, så er der også forskningsfrihed!

Sune Auken

i første række i studierne forvaltning og planlægning, for ellers bliver både studerende og studierne straffet økonomisk”.

Besparelser har konsekvenser

"Når man bevidstløst skærer ned på ressourcerne sker der en reduktion i den frie forskning, og det underminerer da forskningsfriheden. Og hvis man ser på uddannelsessiden skærer han jo også ned, så de studerende skal have mere og bedre for færre penge. Vi skal lave 'afværgeforanstaltninger' i sektoren – et dækord for at undgå fyringer", forklarer han.

Esben Lunde er inkonsekvent, og der er ingen logik i ministerens tale om dannelse:

"Den førte nedskæringspolitik på uddannelse vil føre til mindre dannelse. Han har godt nok teknisk blødt lidt op på studiefremdriftsreformen, men de grundlæggende (økonomiske) straffemekanismer over for såvel studerende som studier er jo bevaret, så hvordan han både vil kræve mere effektivitet og mere dannelse i studierne med færre ressourcer er da et paradoks og et problem, som han sender videre til de ansatte i sektoren”.

Åndsfrihed og forskningsfrihed ikke det samme

For Esben Lunde er forskningsfrihed og åndsfrihed tydeligvis noget abstrakt. Åndsfrihed og forskningsfrihed er ikke det samme, men sådan er det for ham: Hvis bare ånden er fri i et liberalt samfund, så er der også forskningsfrihed! Men forskningsfrihed er ikke noget uden ressourcer, for forskerne skal jo have frie rammer at arbejde under”.

Esben Lunde forstår ikke, hvilken

betydning forskningens og forskernes faktiske vilkår har for forskningsfriheden. Hvis bare forskerne har deres åndsfrihed og ytringsfrihed, så har de også forskningsfrihed. Og hans retorik er provokerende: "Esben Lunde fører banal nedskæringspolitik, som han besmykker med en masse signalord med 'dannelse' i spidsen, men som er ren ideologi. Og så prøver han tilmed at gøre det offensivt ved at henvise til økonomiens nødvendighed. Og kækt tilføjer han retorisk katastrofale udsagn om 'kornfede uddannelser', som ingen i sektoren kan genkende, og som er uden dokumentation i regnskabstal fra Finansministeriet. Reelle tal viser nemlig, at sektoren har været under raffineret og langsom nedskæring i årevis”.

Nødvendighedens politik?

Men Sune Auken forstår de realpolitiske vilkår, som Esben Lunde er underlagt:

"Det forekommer indlysende, at finanslovens drastiske nedskæringer er dikteret af finansminister Claus Hjort Frederiksen's 'økonomisme' – nødvendighedens politik. Det paradoksale er, at Helge Sander blev forhadet, fordi han indførte økonomismen som ideologi og politik ('fra forskning til faktura'), men skaderne var begrænsede, for Sander kom med penge. Anderledes med Esben Lunde: Han kommer ikke med penge, men med tomme programerklæringer. Han er stråmand for finansministeren, han adlyder diktater om at skære ned”.

De realøkonomiske forudsætninger er ingen undskyldning for ministeren, mener KU-lektoren:

"Og det gør Esben Lunde uden at beklage overfor sit ressortområde og uden at indrømme, at det har konsekvenser for forskning og undervisning. Han stiller ikke spørgsmål ved 'nødvendighedens politik'. I stedet går han ud med kæk, offensiv retorik og ideologisk programatik om 'dannelse', som ikke har hold i virkeligheden. I den forstand bliver temaet for hans ph.d.-afhandling – dilemmaet mellem åndfrihed og økonomisme – ikke bare ren ideologi, men grotesk”.

jø

Hum': 'Ph.d.-standard i kva

Omtalen af Esben Lundes ph.d.-afhandling har ført til påstande om faldende ph.d.-standard. Fordi det er masseforløb og skolificeret,

Før jul blev Politikens avislæsere præsenteret for noget så sjældent som en anmeldelse af en ph.d.-afhandling. Selvfølgelig ikke en hvilken-som-helst afhandling, men Esben Lunde Larsens efterhånden kontroversielle i 2012 om Grundtvigs syn på åndsfrihed. Han er som bekendt siden blevet uni-minister, og afhandlingen er nu under udredning i KUs Praksisudvalget efter anklager om plagiater.

Anmelderen var **Thomas Bredsdorff**, professor emeritus ved KU og stadig aktiv litteraturanmelder ved Politiken. Han forholdt sig ikke til plagiat-diskussionen men til indholdet og den videnskabelige værdi af arbejdet.

Især det sidste var han ikke imponeret over: **"idefattigt elevarbejde"**, skrev han blandt andet.

Men herefter gjorde han en interessant tilføjelse, for selv om Lunde Larsens arbejde var **"elevarbejde"**, konstaterede Bredsdorff, at **"andet kræves desværre ikke af et ph.d.-studium, der jo er en gangkurv med vejleder."**

Med andre ord det en ringe afhandling, men såmænd ikke ringere end det minimumsniveau, der i dag udløser ph.d.-grader.

Skolificering

Unægtelig en krasbørstig kritik af nutidens ph.d.-niveau. Men det er en kritik, Bredsdorff står helt fast på, da FORSKERforum konfronterer ham: Ph.d.-kvaliteten er stærkt svingende, og mange afhandling af tvivlsom kvalitet får lov at passere. Og ifølge Bredsdorff er det en naturlig følge, dels af den store ph.d.-produktion, dels af den måde, man har organiseret ph.d.-forløbet på.

"At ph.d.-afhandlingernes kvalitet er svingende, er et strukturproblem. Når også idefattede elevarbejder kan passere, hænger det sammen med at de ph.d.-studerende er, ja, elever. Optaget i en ph.d.-skole, hvis vejledere med jævn mellemrum skal attestere at eleverne gør hvad de skal og bliver betalt for. Og middelmådige elever kan man ikke standse ved udgangen, hvis de har været pligttopfyldende og gjort, hvad de har fået besked på"

Han slår fast, at der bliver skrevet masser af gode og originale ph.d.-afhandlinger. Men der bliver altså også lavet en hel del uoriginale. Og grunden til at de slipper igennem, kan tilskrives skolificeringen af ph.d.-arbejdet.

"En ph.d.-stipendiat ansøges efter en ansøgningsrunde og ansættes som vellønnet forskerskoleelev, fordi man har bedømt ham som lovende. Han får besked på at gå i gang med ditten og datten, efter 6 måneder sker der noget tilretning, og efter 12 måneder ... jo jo, det bevæger sig fremad. Og så kan man ikke pludselig efter 2½ år sige, at det er for galt og han må ud af vagten."

Afhængighedsforhold til vejleder og bedømmere

Ifølge Thomas Bredsdorff er vejlednings- og ansættelsesforløbet en afgørende forskel på ph.d.-afhandlingen og doktordisputatsen. Ved førstnævnte skabes et gensidigt afhængighedsforhold, som ikke er til stede, når en doktordisputats skal bedømmes.

"En doktordisputats er et uvejledt arbejde. Den kommer ind af døren med posten, og udvalget kigger på en helt anderledes ubunden måde. Man skylder ikke nogen noget, så man kan stille højere krav, og de uoriginale kan sendes retur uden dårlig samttighed."

Men en ph.d.-afhandling bedømmes da også af et eksternt udvalg?

"Det er rigtig nok, men i det lange løb er det samme system. Hvis institutionen og vejlederen har sagt: den er klar, så afviser man den sjældent."

“

Jeg har læst en hel del – både magisterkonferens-specialer og nyere ph.d.-afhandlinger, når jeg modtager ansøgninger. Og at påstå, at ph.d.'ere i dag er mere kvalificerede end fortidens magistre, vil være at stikke folk blår i øjnene. Det er de ikke. Magisterkonferens-specialer er ofte bedre end især de smalle ph.d.-afhandlinger

**KB-direktør
Erland Kolding Nielsen**

“

Esben Lundes ph.d.-afhandling er et lidt idefattigt arbejde, men andet kræves der desværre ikke af et ph.d.-studium, der jo er en gangkurv med vejleder

Thomas Bredsdorff

Bør en ph.d.-afhandling være original?

"I den ideelle verden bør det være originalt. Men man kan aldrig få det, når man har lavet det som skole af elever"

Nogle vil måske indvende, at Bredsdorff stoppede som professor i 2004 og ikke har indsigt i nutidens ph.d.-afhandlinger?

"Jeg læser stadig ph.d.-afhandlinger. De ligger jo gudskelov fremme på det kungelige bibliotek, så jeg snuser til dem af og til. Jeg har ikke læst flertallet, men vi taler om, hvad der kan slippe igennem, og der læser jeg mange, hvor jeg undrer mig."

"Jeg har læst en hel del – både magisterkonferens-specialer og nyere ph.d.-afhandlinger. Og at påstå, at ph.d.'ere i dag er mere kvalificerede end fortidens magistre, vil være at stikke folk blår i øjnene. Det er de ikke. Magisterkonferens-specialer er ofte bedre end især de smalle ph.d.-afhandlinger," mener Erland Kolding Nielsen.

Fagspecifikt problem på humaniora?

Med kritikken af ph.d.-kvaliteten tilslutter Thomas Bredsdorff sig et kor, der i flere år har advaret om et dalende niveau. Det interessante er dog, at Bredsdorff udtaler sig specifikt om det humanistiske område, mens bekymringen ellers typisk har været på de våde områder, hvor de senere års store ph.d.-vækst er sket, hvilket nogle steder har udvandet konkurrencen mellem ansøgere til ph.d.-stipendier.

Men han mødes af stærk modsigelse fra en ph.d.-skoleleder på humaniora. Der er nemlig meget få ph.d.-opslag på humaniora, konkurrencen er hård, så man får kun de bedste. **Lektor og skoleleder Sune Auken** afviser enhver snak om et faldende kvalitetsniveau på humaniora.

så selv middelmådige kommer med

”Konkurrencen er hård. Vi har en bloddryppende udvælgelse til ph.d.-uddannelser. Det sker naturligvis en gang imellem, at nogen sniger sig under radaren, men det gennemgående niveau og det normale bundniveau er meget højt. Vi kan se, når folk fra udlandet bedømmer afhandlinger, så er der ingen indikation af, at det er af et internationalt højt niveau.”

Regulering giver rum for kvalitet

Sune Auken vil til gengæld gerne skrive under på, at det er blevet nemmere at komme igennem et ph.d.-forløb. Men det er ikke, fordi de faglige krav er mindsket.

”Det er blevet nemmere komme igennem, fordi de institutionelle rammer er bedre og mere oplyste. Den organisering, der omgiver ph.d.-uddannelsen er meget stærkere. Det har intet med fagligheden at gøre,” siger han.

Skolelederen forklarer som eksempel, at det nøje er reguleret, at ph.d.-studerende ikke kommer til at arbejde mere end de 840 timer, de skal, ved siden af arbejdet med afhandlingen. Samtidig har ph.d.ere næsten tre gange så lang forberedelsestid i forhold til VIP'ere. Begge dele er langt bedre reguleret, end da Auken selv skrev sin ph.d.-afhandling.

Skolelederen: Kvaliteten er måske stigende ...

Denne nøje regulering forklarer også, at kvaliteten på afhandlingerne kan stige, selv om kravet til de ph.d.-studerendes undervisningsindsats ikke har været fallende – formentlig tværtimod.

Men hvorfor opstår den kritik, Thomas Bredsdorff udtrykker?

”Hvad Thomas mener, må han selv sige. Det, jeg nogle gange hører, er formodninger om en kvalitetskrise. Og nogle gange bliver jeg spurgt, hvad jeg vil gøre med den dalende kvalitet. Mit svar er bare, at de våde områder selv må stå på mål for deres kvalitet.”

Så HUM bliver slæbt efter kritikken af dalende kvalitet på SUND og NAT-områderne?

”Nogle gange. Men vi lader os ikke slæbe så langt ...” slutter Sune Auken.

lah

Nat': Årelang skepsis overfor ph.d.-standard

Politikernes store ph.d.-satsning for ti år siden er slået igennem med mange ph.d.-uddannede, men også bekymring for niveauet

Kritikken og bekymringerne for et fallende niveau blandt ph.d.-uddannelserne i Danmark er med jævne mellemrum dukket op de senere år. Baggrunden er den store ph.d.-satsning, Folketinget vedtog for næsten ti år siden, som har forårsaget en voldsom vækst af ph.d.-uddannede.

I juni 2015 kom således en meget markant kritik af den danske ph.d.-satsning fra **Søren Bregenholt**, som er chef for External Innovation & Stakeholder Relations i Novo Nordisks forsknings- og udviklingsafdeling.

”Den danske ph.d.-satsning er bemærkelsesværdig i sin mangel på evidens og evaluering. Det gælder både i forhold til antallet af ph.d.ere, deres faglige profiler – og ikke mindst hvorvidt vi har været i stand til at opretholde kvaliteten af ph.d.-uddannelsen, når vi udvider så meget, som tilfældet er disse år,” udtalte Bregenholt til Business.dk.

Prodekan forsvarer kvalitetsniveauet

NOVO-chefen så gerne, at der blev uddannet færre, men til gengæld dygtigere forskere.

”De danske ph.d.ers forskningskompetence skal være fuldt på højde med deres internationale kollegers. Det skal være elitært, svært og præget af hård konkurrence at blive optaget på en forskeruddannelse i Danmark. Ellers risikerer vi at

underminere hele vores forskeruddannelse på grund af et ønske om at få flere,” lød det fra Søren Bregenholt.

Kritikken blev dog straks modsagt af **KU-prodekan Morten Pejrup**, ph.d.-skoleleder og prodekan på KU SCIENCE. Han nævnte blandt andet, at alle ph.d.-skoler i Danmark undergår international evaluering og at han personligt oplever, at udenlandske ph.d.-bedømmere er meget positive over for det generelle danske niveau.

Manglende kvalitetstjek

Bregenholt's kritik var dog blot en af mange kritiske røster. Eksempelvis beklagede daværende formand for Forskningspolitisk Råd, Claus Hviid Christensen, sig i 2012 over, at man ikke forsøgte at måle på kvaliteten af ph.d.-uddannelserne.

”Det er ret bemærkelsesværdigt, at vi har så stor en økonomisk satsning, men at man ikke har valgt at følge systematisk op på, hvor gode de ph.d.ere, der kommer ud, er” (Information).

Og Aarhus Universitet gennemførte i 2013 en undersøgelse omkring kvaliteten i ph.d.-forløbet. Undersøgelsen var tilrettelagt som en spørgeundersøgelse blandt de ph.d.-studerende og handlede i høj grad om de studerendes egen oplevelse af forløbet.

lah

Direktøren: Der er fagligt rationale...

Der er fagligt rationale for at flytte arbejdspladser til Århus. Det fastslår **GEUS' direktør Johnny Fredericia**. Derfor var det ikke en overvejelse for ham, at melde tilbage til Finansministeriet, at han ikke så nogen muligheder for udflytning af arbejdspladser.

”Jeg tror ikke, nogen i staten har kunnet undlade at pege på arbejdspladser. Men jeg kunne se, at der var muligheder. Baggrunden for at pege på de to grupper er, at vi har samarbejde med AU på begge områder. Så på lang sigt er perspektivet, at det kan skabe større synergi,” siger han – som IKKE skal flytte.

Så havde du flyttet arbejdspladserne, hvis du ikke var blevet bedt om det?

”Det kan jeg dårligt svare på. Jeg havde ingen planer om det. Det vigtige er, at det gav faglig fornuft, selv med de tab, der er, og de medarbejdere, der bliver udfordret på personlige ting, hvilket vi er kedede af,” siger Johnny Fredericia.

Konkret bliver der tale om flytning af Maringeologisk afdeling samt fire medarbejdere i Afdeling for Grundvands- og Kvartærgeologisk kortlægning, der fremover skal have arbejdsplads på AU Campus i Århus. 17 stillinger i alt, men da to af stillingerne ifølge Johnny Fredericia er ubesatte, bliver der reelt tale om 15 personer, der må rykke til Jylland.

Og det kommer institutionen til at lide under i den første tid, erkender Johnny Fredericia, der ikke forventer, at alle berørte medarbejdere vil flytte med til Århus.

”Det bliver en proces, hvor vi kommer til at tabe nogle kompetencer på gulvet i form af viden og kunnen hos de medarbejdere, som ikke vil flytte med.”

Hvordan vil dette påvirke GEUS' produktivitet de kommende år?

”Vi får en periode, hvor vi ikke kan så meget. Men på sigt får vi en god, faglig organisering. Om det bliver bedre end nu, ved jeg ikke, men vi kommer tættere på AU, hvor der foregår tilsvarende arbejde.”

Ville du selv flytte til Århus, hvis du blev bedt om det?

”Det ville jeg bestemt overveje at gøre – eller pendle til arbejde. Det er ikke noget, der skræmmer mig. Men jeg har heller ikke små børn.”

Laboratoriebestyrer: 'Jeg er blevet syg - stressramt

Henrik Granats hovedpine-besvær har stået på, siden det 1. oktober blev meldt ud, at han og 14 kolleger på GEUS fremover skal arbejde i Århus frem for i København. Det var dog først i januar, han fik det så skidt, at han valgte at melde sig syg.

”Der er alle symptomerne på stress – jeg kan ikke sove om natten, kan ikke huske, jeg kommer til at skælde folk ud, jeg ikke skal skælde ud ... det er ikke så godt,” siger Henrik Granat, der er geolog og bestyrer af GEUS' boreprøvelaboratorium.

Hovedpinen kommer af at spekulere, tror han. For lige nu, har han svært ved at se, hvad det hele skal ende ud i.

Det første år, hvor kravet er tre ugentlige arbejdsdage i Århus, er til at klare. Men når det år er gået, og arbejdstiden i Århus går til fuld tid, begynder det at være uoverskueligt.

”Jeg har en søn på 20, der nok skal overleve, og så en datter på 16, og hun kommer i klemme. Min samlever er gymnasielærer og har et godt job, så hvorfor skulle hun flytte? Omvendt kan jeg ikke rigtig se, at jeg kan bo i København og arbejde i Århus. Så ved jeg ikke, hvad der kommer til at ske.”

Henrik Granat tilhører den gruppe på fire personer, der formelt allerede er en del af afdelingen Grundvands- og kvartærgeologisk kortlægning i Århus, men som fysisk har siddet i København.

Han peger på, at det på den ene side har været et problem, at afdelingen er delt, men at de 4 medarbejdere i København har fungeret som en slags bindeled mellem Århus og København og sikret samarbejde og vidensdeling.

”Vi får nok et tættere samarbejde med marinegeologerne, men jeg tror faktisk, der er endnu større tab ved den mindste kontakt med store-GEUS. Og dertil kommer al den loyalitet over for arbejdspladsen, som forsvinder i øjeblikket.”

Tvangsflytninger til provinsen

Regeringen vil flytte 3900 statslige arbejdspladser fra København til kommuner rundt om i landet. Det skal skabe en bedre balance mellem hovedstaden og provinsen. Regeringen vil bruge 400 millioner kroner på udflytningen – men lækkede dokumenter afslører, at prisen nærmere bliver 1 mia. kr.

To forskningsinstitutioner skal tvangsflytte: En afdeling fra GEUS (17 medarbejdere) og hele DIIS (88 personer).

Rundspørger blandt de flytningsramte medarbejdere afslører, at kun et fåtal agter at lade sig tvangsflytte fra Københavns-området. Til dem er der ikke meget støtte at hente. De siger op eller opsiges, og det eneste Finansministeriet tilbyder er et såkaldt ”outplacement-forløb” på 15.000 kroner, som går til rådgivning, hjælp til skrivning af ansøgninger, karriere- og kompetenceafklaring...

FORSKERFORUM spørger til konsekvenserne for de implicerede på GEUS.

Flyttede: Hvad siger de?

Seniorforskeren: 'Jeg pendler foreløbig'

En omgang for holdet. Sådan ser Steen Lomholt fra Marinegeologisk afdeling på det, når han har valgt at fortsætte i sin stilling og pendle til Århus et stykke tid endnu. For i en alder af 65 år ville mange nok have valgt at spare sig selv for de lange transporttider.

"Jeg føler en forpligtelse over for de kolleger, jeg har. En del af mit arbejde er at skaffe projekter i hus og opretholde de kunde-forbindelser, jeg har. Vi har jo ikke kørt andre ind, og det er ikke en proces, der kan klares på et halvt år. Kunderelationer og kendskab til markedet er noget, man bygger op over et helt liv," fortæller Steen Lomholt.

At skifte bopæl til Århus er dog helt udelukket: "Jeg er gift og mine børn bor omkring mig. De relationer vil jo blive helt anderledes, så jeg vil aldrig flytte permanent til Århus. Men man kan ikke forvente at en hel familie rykker op rødderne op og flytter med."

Og efter det første år, når I skal arbejde alle ugens dage i Århus?

"Så vil jeg fortsætte med at pendle. Men forhåbentlig behøver det ikke være alle 5 dage. Måske kan vi arbejde de 4 dage ind på 3. Jeg forventer noget fleksibilitet der," siger Steen Lomholt, der endnu ikke kender de endelige tilstedeværelseskrav.

Han føler sig personligt mindre påvirket i forhold til andre kolleger: "Jeg er ikke den eneste, der skal ligge og pendle her i landet. Så det er ikke noget, der graver mig ned i et dybt hul. Og så har jeg en bagkant. Bliver det for vanskeligt, trækker jeg mig tilbage."

Giver det faglig mening at flytte gruppen?

"Det er vanskeligt at svare på. For os som personer giver det ikke mening. Men træder man et trin op, kan man godt sige, at det giver mening. Man må bruge synergien ved, at flere arbejder med de samme ting. Men jeg ser det ikke som en fordel, at vi skal flytte, for vores kunder er her i København."

Seniorforsker: Nej til flytning

Knud Erik Klint kommer ikke til at flytte til Århus. Det kan han allerede fastslå nu.

"Jeg blev skilt for halvanden år siden og har min datter hver anden uge. Skal jeg flytte til Århus, betyder det, at jeg skal være weekendfar hver anden weekend. Det er ikke en mulighed," siger han.

Men at skulle pendle til Århus er også tæt på at være en umulighed. Alene fordi udgifter til transport og overnatning vil tynde budgettet, der i forvejen er stramt på grund af et nyligt huskøb.

"For mig er der ikke noget reelt valg – jeg er nødt til at søge et andet job. Det ærgrer mig af mange forskellige årsager. Jeg har en særlig kompetence omkring sprækker og har været med til at hive forskningsprojekter hjem for over 250 millioner kroner hjem, så GEUS mister helt sikkert penge, når jeg smutter. Samtidig har jeg ikke lyst til at skifte arbejde – jeg trives fantastisk godt, og jeg synes GEUS er en fantastisk arbejdsplads," siger Knud Erik Klint.

Det ærgrer ham også, at udflytningen ikke kan ske, som man tidligere gjorde det i GEUS, da man flyttede Grundvands- og kvartærgeologisk kortlægning til Århus med frivillige flytninger, for senere at slå stillingerne op i Århus ved naturlig afgang i København.

"Det, der reelt kommer til at ske er, at de fleste siger ja, bliver boende og pendler, og når de finder noget andet, er de væk med det samme," siger Knud Erik Klint.

Han vurderer selv, at han har gode muligheder for andet arbejde i konsulentvirksomheder eller på en videns-institution. Faktisk er han allerede i dialog med potentielle arbejdspladser, fortæller han. Men allerhelst blev han på GEUS. Også selv om arbejdsklimaet i øjeblikket ikke er godt.

"De menneskelige omkostninger er store. Flere er ved at bryde sammen, og jeg kan selv mærke, hvordan motivationen er fuldstændig væk," siger Knud Erik Klint.

Politisk tvivl om DIIS-udflytning

En af dele af regeringens udflytningsplan, der har været mest omtale af, er udflytningen af Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS). I offentligheden har der lydt skarpe protester omkring denne udflytning, og medarbejderne har selv været på barrikaderne. Senest har advokaten Knud Foldschack ytret, at det næppe er lovligt at tvangsflytte den selvejende institution, fordi man således bryder den selvstændighed og det armslængde-princip, der blev besluttet i loven om etablering af DIIS.

Netop det særligt, at DIIS blev etableret ved lov, kan muligvis ende med at blive medarbejdernes redning fra at skulle udflytte. I loven står nemlig, at DIIS ligger i København, og det kræver således en lovændring at flytte. Og nu er der opstået sprækker i det flertal, der ellers bakker op om udflytningen af statslige arbejdspladser.

Mette Bock, udenrigsordfører for Liberal Alliance, er således ikke til sinds at stemme for en lovændring omkring DIIS.

"DIIS har en helt særlig rolle i forhold til det udenrigspolitiske og internationale samarbejde og ambassaderne. For mig er det et spørgsmål om, at man kan mødes, diskutere, holde konferencer og bringe folk sammen. Så jeg har endnu til gode at se de rigtig gode argumenter for at flytte DIIS til Århus. Det kan være de kommer. Jeg har bare ikke hørt dem endnu," siger Mette Bock.

Hvilke slags argumenter kunne det være?

"Jamen det er det, jeg ikke har fantasi til at forestille mig. Det er i hvert fald ikke økonomiske argumenter.

Er sagen så vigtig, at I vil bringe regeringen i mindretal?

"Vi er ikke så bange for det – lad os se, om ikke vi kan finde en løsning. Jeg er sikker på, at der stadig kan blive lavet meget om på de udflytningslister."

Forskere med fingrene i magt

Der er påfaldende stor sammenhæng mellem uni-økonomers paradigmer og politikernes politik. De kommer nemlig fra samme økonomiske

Selv om mange forskere i disse år formentlig føler sig noget ringeagtede af det politiske niveau, så er Danmark faktisk et land, hvor politikerne lytter godt efter, hvad forskerne siger. I hvert fald hvad angår forskere fra de toneangivende institutter for økonomi på henholdsvis KU og AU.

Det vurderer Rune Møller Stahl, der er ph.d.-studerende ved KU-Statskundskab. Han forsker i forholdet mellem økonomiske ideer og politiske reformer:

”I Danmark har man relativt tæt forhold mellem statsadministration og centrale spillere i den økonomiske videnskab. Det økonomiske råd – vismændene – står som meget central institution. Man har også lignende institutioner i andre lande, men i Danmark betyder de særlig meget, fordi vi ikke har de samme traditioner for tænketanke, som i mange andre lande,” fortæller Rune Stahl.

Hans projekt indebærer også en analyse af personnetværket bag de store politiske beslutninger og reformer, og her har de akademiske økonomer deres plads.

”Der er et ret tæt forhold mellem centrale institutioner og aktører inden for vidensregimet – de økonomiske vismænd, de to store økonomiinstitutter på KU og AU, Finansministeriet – det er meget de samme folk, der cirkler rundt og laver modelarbejdet. Så integrationen er ret tæt, og de centrale personer er forbundet til hinanden på kryds og tværs.”

Magtfulde økonomer: Tordenskjolds soldater

Det er ifølge Rune Stahl kendte navne som Torben M. Andersen (AU), Nina Smith (AU) og Peter Birch Sørensen (KU), der ofte dukker op, når der skal tages vigtige politiske beslutninger.

”De er en del af magtelisten – en gruppe på 423 personer, hvor der ellers ikke er mange akademikere. Og ser man på de mange kommissioner, der er blevet nedsat – Dagpengekommissionen,

Jeg synes i stigende grad, man forsøger at smykke politiske projekter som videnskab. Men inden for samfundsvidenskaberne kan man ikke komme med forudsigelser, kun teoretiske antagelser

Rune Stahl

Velfærdskommissionen, Produktivitetskommissionen – så finder du økonomer fra AU og KU.”

Han vurderer, at når det primært er den samme kreds af økonomer, der udpeges til kommissionerne, er det, fordi politikere og embedsmænd på den måde ”ved hvad de får” – nemlig en økonomisk tænkning, der ikke adskiller sig meget fra de herskende ideer i Finansministeriet, og som partier som Venstre og Socialdemokraterne også kan bakke op om.

I det hele taget kendetegner det Danmark – i modsætning til andre lande – at der er en meget bred enighed om de økonomiske teorier, der ligger til grund for de politiske beslutninger.

”Der er utrolig stor enighed om de brede makroøkonomiske spørgsmål – pengepolitikken, finanspolitikken og Danmarks økonomiske strategi. Du kan se, når de økonomiske vismænds rapporter kommer ud til høring blandt arbejdsmarkedets parter, at der er en overraskende grad af konsensus. Arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer er i overraskende grad enige, og den enighed ser man sig også afspejlet på Christiansborg,” forklarer Rune Stahl.

Paradigmer og økonomers broderskab

Han henviser til det, **CBS-politologerne Ove Kaj Pedersen og John L. Campbell** kalder et ”broderskab” mellem danske økonomer i bogen ”The National Origin of Policy Ideas”, som ifølge forfatterne er enestående for Danmark.

Har det en helt lavpraktisk betydning, at økonomer i ministerier og organisationer kommer fra de samme økonomuddannelser?

”Jeg tror helt klart, det har en stor betydning. Dels i forhold til netværk på tværs af sektorerne, men samtidig har det faktisk, at alle er blevet undervist i det samme, og at du har et relativt snævert pensum, en stor betydning for, hvad, embedsmænd mener, er gyldige argumenter.”

Hvad med økonomerne på de mindre universiteter?

”Det karakteriserer de store institutter på KU og AU, men også CBS og SDU. På AAU og RUC ser vi en anden tilgang til økonomien, og her undervises i flere teorier og paradigmer. Økonomerne her indgår typisk i bredere tværfaglige institutter, og nogle af dem er markante i medierne, men du ser ikke dem blive inddraget i de store kommissioner.”

Fra Keynes til Friedman

Det klassiske eksempel på en akademisk økonom, hvis tanker får politisk betydning, er John Maynard Keynes fra Cambridge University. Hans makroøkonomiske teorier fra 30'erne – keynesianismen – bliver grundlæggende for efterkrigstidens vækst. Først i halvfyrrserne kommer modellen i krise, og blandt de akademiske økonomer vender man fokus mod Milton Friedmans monetarisme og en mere liberal økonomi. Og den tankegang slår også igennem både i international politik og i Danmark under Schlüter-regeringen.

Imidlertid var de danske universiteter ifølge Rune Stahl noget mere fodslæbende med at adoptere den økonomiske liberalisme.

”De økonomiske vismænd holder fast i et keynesiansk paradigme et godt stykke op i firserne. Også efter Schlüter-regeringen er begyndt at lægge politikken om efter liberale tendenser. Og først i perioden efter 1990 slår det igennem på

danske universiteter,” siger Rune Stahl, der tror, det blandt andet skyldes, at Danmark i sin økonomiske politik var tvunget til at lægge sig op ad den internationale trend, blandt andet qua fastkurspolitikken i forhold til Tyskland.

At smykke politik som videnskab

Til gengæld mener Rune Stahl ikke, at det økonomiske paradigme har ændret sig synderligt, hverken på universiteterne eller andre steder.

”På de brede økonomiske spørgsmål har der stort set været konsensus siden firserne om en eller anden form for moderat økonomisk liberalisme: større privatsektor, fleksibel løndannelse, stram pengepolitik og højere beskæftigelse gennem øget arbejdsudbud – det vil både Lykketoft, Thor Pedersen og Løkke Rasmussen kunne skrive under på.”

At der er tætte bånd og fælles vidensparadigme mellem universiteternes økonomer, politikerne og deres embedsmænd, mener ph.d.-studenten ikke i sig selv er et problem. Problemet opstår imidlertid, når politikerne holder den økonomiske videnskab foran sig som argument.

”Jeg synes i stigende grad, man forsøger at smykke politiske projekter som videnskab. Men inden for samfundsvidenskaberne kan man ikke komme med forudsigelser, kun teoretiske antagelser.”

Han henviser til brugen af termen ”nødvendighedens politik”, som man blandt andet kunne høre, når Thorning-regeringen præsenterede økonomiske stramninger.

”Corydon brugte den, du hørte det også under Thatcher – there is no alternative. Det er et forsøg på at lukke debatten omkring nogle af de mest væsentlige politiske spørgsmål. Og på den måde kan man bruge videnskabeliggørelsen af politik til at afpolitisere politik ved at sige, der ikke er nogen alternativer. Det tror jeg er en dårlig sammenblanding.”

Kan man være politisk aktiv

- og ph.d. i politik? Nej, det kræver nogle fravalg, og det ærgrer Rune Møller Stahl

Rune Møller Stahl er medlem af Enhedslisten og har tidligere blandt andet arbejdet som rådgiver for Johanne Schmidt-Nielsen. Efter han startede sit ph.d.-studie, er han dog stoppet med at præsentere sig selv som Enhedslistemedlem og har droslet ned for sit partipolitiske virke.

”Jeg gerne vil deltage i debatten som akademisk debattør. Så jeg har foretaget nogle fravalg for at kunne gøre det.”

At møde politisk aktive blandt unge forskere hører generelt til sjældenhederne. Og det tror Rune Stahl har nogle helt konkrete årsager. En af dem er helt lavpraktisk, at man ikke føler, man har tid til at fokusere på andet end ph.d.-arbejdet.

”Det er ikke noget, der er gavnlende for ens karriere. Der er i højere og højere grad pres på unge akademikere for at publicere meget, hurtigt og i prestigefyldte tidsskrifter. Og det er med til at sørge for, at alt andet bliver nedprioriteret. Det gælder aktiv deltagelse i samfundsdebatten, men i det hele taget alle andre aktiviteter, der ikke handler om at publicere artikler,” fortæller han.

Nervøsit ved at ytre sig kritisk

Den anden grund er nervøsit ved at ytre sig politisk.

”Jeg tror, mange er bange for at få en over nakken, hvis man bevæger sig ud i et politisk spændingsfelt. Marlene Wind

fra mit institut oplevede at få Søren Pind og Morten Messerschmidt efter sig. Lars Erslev Andersen fra DIIS har også været under beskyldning. Men samtidig oplever jeg, at der er en voksende gruppe, der gør som jeg – forsøger at deltage i debatten og kombinere politisk og akademisk arbejde,” mener han.

Han henviser til Selskabet for Kritisk Samfundsforskning, som han selv var med til at starte som et netværk for unge samfundsforskere for netop at gå imod de tendenser, der presser forskere til ikke at blande sig i samfundsdebatten.

Desuden sidder han i bestyrelsen for tænketanken **Cevea**, og han skriver gerne debatindlæg og analyser om økonomi og politik. Og de aktiviteter kan mærkes på timeregnskabet: ”Jeg kan klart mærke det på min tid, og det er ikke noget, man nødvendigvis bliver belønnet for.”

Men det ærgrer Stahl, at man i universitetsverdenen ikke bakker mere op om samfundsforskere, der er aktive i samfundsdebatten.

”Man har et snævert fokus på de bibliometriske indikatorer. Jeg tror, man ville få mere ud af, at flere samfundsforskere blev belønnet for formidlingsarbejde i bred forstand, og jeg tror, at niveauet i debatten ville blive hævet, hvis flere akademikere engagerede sig.”

RUC i krise: En virksomheds-slagting?

Efter nytår er det kommet frem, at både CBS og KU-humaniora vil nedlægge sprogstudier, fordi der er økonomiske problemer, og fordi disse studier er under-skudsforretninger. Spørgsmålet er, hvor meget det skyldes en krise udefra.

På RUC er der også krise, og den er affødt af både eksterne og interne årsager: Eksternt af nedskæringer og skærpet konkurrence mellem universiteterne. Internt af strukturelle problemer og en forfejlet krisestrategi, som der er stor berørings-angst over for at kritisere.

Roskilde Universitet har gennem foråret været igennem både fyringer, frivillige aftrædelsesordninger og forberedelse af institutsammenlægninger, der træder i kraft her efter nytår, hvor de 6 tværfaglige institutter reduceres til 4 konventionelle fakultetslignende enheder. Nu er et budgetteret underskud på 50 mio. så vokset til 100, og der er udmeldt endnu en fyringsrunde.

RUC-ledelsen hævder, at besparelserne (dvs. fyringer og institutsammenlægninger) skyldes ”finanslovens 2+2+2+2-besparelser, som vil betyde et sparekrav på 100 millioner 2019.” Men det er en sandhed med store modifikationer: For to år siden ændrede RUC sin hidtidige uddannelsesstruktur: den toårige basisuddannelse efterfulgt af en treårig kandidatuddannelse. Det er de katastrofale følger af denne beslutning, vi nu er vidne til.

Forhistorien: I 2007 var der en fusionsbølge, hvor ingen tilsyneladende ønskede at fusionere med RUC. Da hele sammenlægningsprocessen var afsluttet, stod RUC da også helt alene, og det var den almindelige mening, at det lille universitet skulle lægges ind under Københavns Universitet. Myten fortæller, at de sjællandske borgmestre på lige fod med de øvrige

regioner ønskede et universitet i deres region, så derved blev det. Realiteterne er dog, at Ministeriet ville tvinge Københavns Universitet til at indlemme RUC, men KU nægtede med den begrundelse, at dette ville nedsætte universitetets internationale standard. Det måtte ministeriet bøje sig for.

Men på RUC blev glæden kort, for nu skulle der konkurreres. Syddansk, Aalborg og Aarhus Universiteter udbød nu fag i direkte konkurrence. Der fulgte nedlæggelser og nedgange i studentertal i det hele taget, som fulgtes op af studenterflugt fra basisuddannelserne. Flere af de såkaldte basishuse halveredes.

Herved oparbejdedes et stort overskud af lærere og forskere, som truedes af fyring på grund af studentermangel indenfor deres fag. RUC-ledelsen, rektor Ib Poulsen og prorektor Hanne Leth Andersen, som repræsenterer denne store lærergruppe, besluttede, at basisuddannelserne skulle udvides med endnu et år, hvorved der blev plads til flere lærere i den almene undervisning. Lærere fra lukkede og mindre, studenterløse fag kunne bevares i beskæftigelse. En smuk plan, omend den fagligt set næppe holder vand. De studerende gennemskuede da også fidusen og sprang fra i stort tal – sandsynligvis evt. på deres ’drømme’-kandidatuddannelser på et af de øvrige universiteter i København, på Fyn eller i Jylland.

Struktur-tomrum, 25 millioner manglende sommer-STÅer og første del af fremdriftsreformen er således den reelle baggrund bag RUCs økonomiske krise. Rektor Hanne Leth Andersens første beroligende udmelding var, at man i højst mulig grad ville søge at genanbringe fyringstruede forskere og undervisere på andre fag,

idet man ”naturligvis ikke ville erstatte fysikere med f.eks. sprogfolk”. Men uden at nævne institutter og personnavne er der nu indsat lærere, der aldrig har studeret eller beskæftiget sig med fagets teori eller praksis. Fagligheden udtyndes, og kandidaterne risikerer at få en andenrangs uddannelse.

Den treårige basisuddannelse har i øvrigt haft den muligvis utilsigtede skavank at forhindre studerende fra andre universiteter (i Danmark og udlandet) i at blive optaget på det tredje studieår, bacheloråret, og derfra med eller uden indslusningssemester eller -kurser gå videre på kandidatoverbygningen. RUC har herved mistet mange dygtige og spændende studerende fra andre universiteter. Nu tvinges alle til at vælge en RUC-kombination fra begyndelsen. Og hvis de springer fra, risikerer de, at deres nye uddannelsessted ikke godtager nogle af deres RUC-meritter.

Ledelsen har naturligvis forsøgt at forhindre studenterflugten fra RUC. Et stort program af bindinger og samordninger af uddannelser er blevet udviklet, og en lang række mere eller mindre opfindsomme kandidat-fagkombinationer er listet op og stillet de studerende i udsigt, stadig naturligvis indenfor den afkortede kandidatstudietid.

Rektoratet Poulsen & Leth døbte generøst dette tiltag for ”Masterplanen”. Men det løser ikke RUCs grundlæggende, strukturelle problem. Nogle vil komme med den profeti, at initiativerne er forstadier til en virksomheds-overdragelse (fusion)? Andre vil kalde det en virksomheds-slagting?

*Pens. professor Olav Harsløf,
Performance-design*

Svar fra RUCs rektor

Kære Olav.
Din beskrivelse af RUC er fragmenteret, fejlbehæftet og fuld af frustration, så det vil være meget omfattende at imødegå dine mange påstande.

Jeg vil nøjes med at konstatere, at de udefra påførte besparelser, vi på RUC

såvel som på de øvrige universiteter er udsat for, stiller store krav til vores analytiske sans og til et fagligt-akademisk fællesskab, internt på det enkelte universitet og på tværs af universiteterne. Lad ikke den politisk valgte besparelse på uddannelse og forskning splitte os.

Og for en god ordens skyld skal jeg slå fast: RUC's reformer handler om kvalitet og sammenhæng og om at gøre RUC's kandidater mere bevidste om deres kompetencer på arbejdsmarkedet.

Rektor Hanne Leth Andersen

Medforfatterskab på artikler – kreditering for hvad?

Vancouver-reglerne efterleves ikke. Forfatterlister præges af vennetjenester og skyggeskribenter. Og forskningsledere og seniorer misbruger deres position, konstaterer professor BRUCE MACFARLANE

Da jeg for nylig talte med en række universitetsforskere om etiske spørgsmål, klagede flere over, at de blev underkrediteret i forbindelse med artikler skrevet sammen med andre. Rækkefølgen, hvori navnene optræder på en forskningsartikel, har stor betydning. Det navn, der står først, får prestige. Citationer, foredragsinvitationer og forespørgsler om at bedømme andres artikler og bevillingsansøgninger går som regel til den førstnævnte forfatter, og antallet af artikler, hvori ens navn står forrest, kan være bestemmende for både ansættelse og advancement.

Det kan indvirke på beslutninger vedrørende, hvorvidt en bestemt forsker skal inkluderes i indrapporteringer, f.eks. i forbindelse med nationale forskningsevalueringer. Derudover er det i visse lande, herunder Kina og Japan, en forudsætning for forskeruddannelsens beståelse, at den enkelte ph.d.-studerende har publiceret som førstnævnt forfatter.

Jeg bad uddannelsesforskere i Hongkong om at foreslå løsninger på en række virkelighedstro casestudier omhandlende flerforfatterskaber og fandt ud af, at der var støtte for en slags gaveøkonomi.

Det store flertal af respondenterne mente således, at den, som har søgt om og fået tildelt forskningsmidlerne, også altid skal stå nævnt som forfatter - som regel hovedforfatter - uanset om vedkommende har bidraget yderligere til projektet eller ej.

En sådan magtrangordning, som jeg kalder det, blandt forfatterne har det med at favorisere forskningsvejledere, seniorforskere og projektledere, hvorimod krav om medforfatterskab fra magtsvage medarbejdere såsom post-doc'er og forskningsassistenter ofte affærdiges med henvisning til, at de kun er daglejere.

Også ph.d.-studerende er også meget sårbare. Mere end tre ud af fire blandt respondenterne syntes, at forskningsvejledere bør krediteres som forfatter, også i de tilfælde, hvor de ikke har spillet nogen som helst rolle i at udforme projektet, indsamle data, analysere eller skrive. Det

“ Magt-rangordningen i medforfatterlisten favoriserer ledere og seniorer uanset deres faktiske bidrag og underordner magtsvage medarbejdere som ph.d.-studerende, post-doc'er og forskningsassistenter i bunden

Bruce Macfarlane

er sågar almindeligt, at ph.d.-studerende medtager vejlederens navn på deres forskningspublikationer flere år efter endt uddannelse, som oftest af misforstået taknemmelighed. Jeg har personligt mødt ungforskere i Rusland og flere steder i Østasien, som har krediteret forhenværende vejledere på denne måde, helt uden belæg.

Min forskning fremhævede en anden form for forvriddning, nemlig foræring. Det er de tilfælde, hvor forfatterrækkefølgen manipuleres for at begunstige den, som har størst behov for at optræde forrest. Der kan ligge de bedste intentioner i at forære førstepladsen til en lovende forskerspire eller i at booste kollegaens CV forud for en vigtig ansøgning om fastansættelse eller advancement. Men det er endnu et eksempel på en bevidst fordrejning af sandheden om de intellektuelle bidrag.

Den slags er nedslående, men kom ikke bag på mig. I Østasien er det udbredt, at respekt for autoriteten samt sociale normer, der lægger vægt på gaver og vennetjenester, understøtter handlemåder, som prioriterer udviklingen af relationer mellem mennesker frem for anerkendelse af individuelle meritter. Da jeg fremlagde mine resultater i Hongkong, hævdede en vestlig professor såmænd, at ”de personlige relationer er vigtigere end sandheden”.

Det er bekymrende, at seniorforskere ikke ser noget galt i sædvaner, som er misvisende og baseret på magtmisbrug. At bestemme rækkefølgen blandt flere forfattere er ofte langt fra lige til, men hensyntagen til magt og position bør ikke spille nogen rolle.

Forskere ved udmærket godt, at det er forkert at manipulere med eller ligefrem

fabrikere data, men tilsyneladende hersker der en langt mindre skrupelløs holdning til at fejlrepræsentere bidrag. Undersøgelser med britiske og franske medicinske forskere peger fx på, at man ofte ser bort fra internationale retningslinier vedrørende forfatterskabs-angivelse.

Af **Vancouver-protokollen** fra 1978 fremgår det, at forfatterskab bør angives ud fra det væsentlige bidrag til undersøgelsens udformning eller dataanalyse, til artiklens skriftlige udformning med henblik på publikation eller revision af dens intellektuelle indhold, og til godkendelse af den endelige version. For at man legitimt kan kalde sig forfatter til en given artikel, er det meningen, man skal have været med i samtlige faser, ikke kun én.

Vancouver-protokollen anvendes af medicinske tidsskrifter og citeres i stigende grad i universiteternes hensigts-erklæringer, ligesom den er blevet optaget som retningsangivende gennem hele det australske system. Men den håndhæves ikke altid med samme iver. Universiteterne er blevet meget mere opmærksomme på etiske retningslinier i de senere år, men kun sjældent har man ulejliget sig til at se nærmere på mere mudrede problematikker såsom flerforfatterskab.

Retorikken i vore dages academia handler i høj grad om dyder som partnerskab og samarbejde. Men forfatterangivelse kan være samarbejdets skyggeside. Universiteterne er nødt til at gøre mere både for at opdrage på deres forskere og for at beskytte yngre medarbejdere og forskere i sårbare ansættelsesformer.

OM FORFATTEREN: Bruce Macfarlane is professor of higher education and co-director of the Centre for Higher Education at Southampton at the University of Southampton. Han forsker bl.a. i videnskabspolitik og forskningsetik.

Kilde: THE 10.12 2015 i Martin Aitkens oversættelse.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Russere plagierer osse ...

Tyske politikere gør det, danske politikere gør det – måske – og russiske politikere gør det søreme også: Tidsoptimerer processen og låner lidt tekst fra andre kloge hoveder til deres videnskabelige afhandling.

I Rusland har en undersøgelse foretaget af antiplagiat-organisationen *Dissernet* afsløret, at flere end hver tiende medlem af det russiske parlament Dumaen har snydt med deres akademiske arbejder eller grader. Dumaen er ellers begavet med mange forskeruddannede politikere, idet

- hvert fjerde Duma-medlem ifølge deres officielle CV har en ph.d.- eller doktorgrad.
- Men 51 af de i alt 450 parlamentarikere har enten plagieret i afhandlingerne eller fået deres titler ved ikke-anerkendte institutioner.
- Og i yderligere 21 tilfælde har det ikke engang været muligt at bekræfte, at der findes en afhandling.

Det fortæller avisen *Novaya Gazeta*, der har samarbejdet med *Dissernet* om undersøgelse.

En af de mest prominente afslørede er Dumaens formand **Sergej Narysjkin**, der iføles *Dissernet* har plagieret i både ph.d.- og doktorafhandlingen. Uden at det dog

har fået konsekvenser for ham, for han er medlem af Putins regeringsparti.

Plagiat-kultur bagatelliseres

Men måske er det massive plagiat, *Dissernet* har konstateret blandt russiske politikere, ikke udtryk for, at Duma-medlemmer er mere lumpne end andre, men bare for en udbredt plagiat-kultur på russiske universiteter. I november offentliggjorde *Dissernet* en anden undersøgelse, der på sin vis er endnu mere bekymrende, nemlig at

- 66 ud af 311 rektorer på russiske universiteter har afleveret kandidat-specialer med "massive lån" fra andre tekster.

Plagiat-kulturen og ikke mindst myndighedernes syn på problemet er beskrevet af **Sergei Golunov** i bogen *'The Elephant in the Room – Corruption and Cheating in Russian Universities'* (2014). Her nævnes det blandt andet, hvordan formanden for den Dumaens uddannelseskomite **Vlacheslav Nikonov** (april 2013) opfordrede til at stoppe "disse bakkannelske beskyldninger mod hvem som helst for at falske afhandling og grader", ligesom rektor for Moskvas Universitet **Viktor Sadovnichiy** bagatelliserede et par måneder senere ved at fastslå, at "den

meningsløse kamp mod plagiat i afhandlingerne havde udviklet sig til personlige opgør mellem stridende parter".

Putins ph.d. skrevet af fra amerikansk tænketank

Og så skal det også lige nævnes, at selveste **præsidenten Vladimir Putin** også har sat et eksempel af de mere tvivlsomme, da han i sin ph.d.-afhandling i 1997 skrev 16 sider ordret af fra en amerikansk lærebog, hvilket blev afsløret af Clifford Gaddy og Igor Dantjenko fra den amerikanske tænketank *Brookings*.

Afsløringen fik dog ikke det russiske folk til at miste tilliden til Putin. Han er som bekendt stadig er landets præsident.

Men plagiat-afsløringer tages dog alvorligt af magthaverne. Medier skal passe på med at afsløre og trykke på plagiat-alarmerne, kom **journalisten Nikita Girin** til at mærke. Da han på baggrund af en *Dissernet*-analyse afslørede – og det var ganske korrekt – at to byretsdommere i Moskva havde plagieret, blev han idømt en bøde på 3300 euro og avisen det dobbelte beløb. Så kunne de lære at beskæftige sig med andre og vigtigere ting.